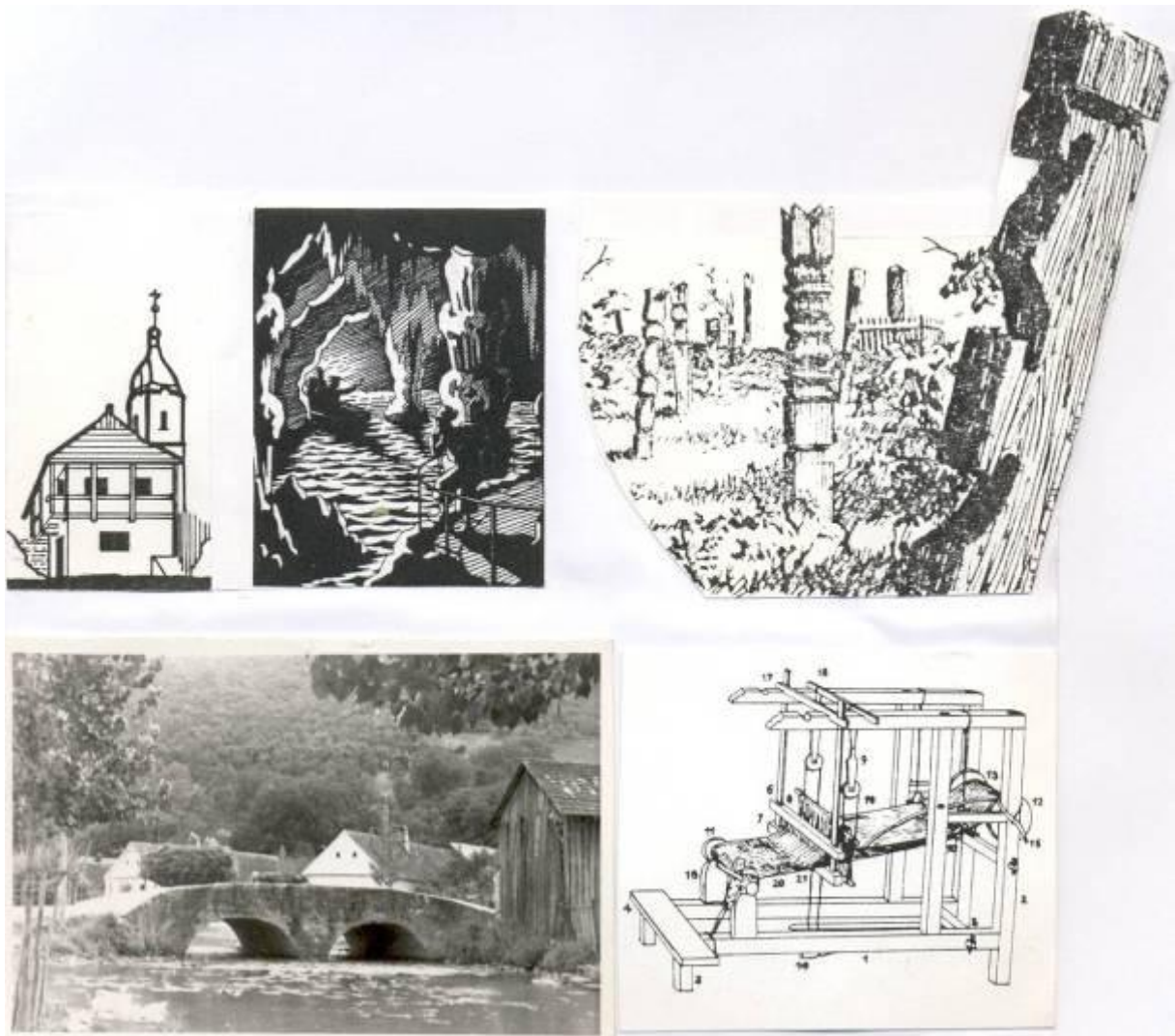

JÓSVAFŐI
HELYTÖRTÉNETI FÜZETEK

35. füzet, 2011

JÓSVAFŐI HELYTÖRTÉNETI FÜZETEK

18. évfolyam 35. füzet
2011.

Felelős szerkesztő:
Szablyár Péter

Felelős kiadó:
Szablyár Péter
ügyvezető

Lektor: Szarka János

HU ISSN 1785-9956

Kiadja a **SZINLŐ Barlangi-vendégforgalmi Kft.**,
(Jósvafő, 3758 Dózsa György utca 3.)
a jósvafői tájház alapítója.

 postmaster@tajhaz-josvafo.t-online.hu
<http://www.museum.hu/josvafo/tajhaz>

Nyomdai munkák: **K-B Aktív Kft.** Gyorsnyomda és másolószolgálat,
Miskolc. Felelős vezető: Kása Béla

Jósvafő jövője – Jósvafő múltja

Tisztelt Olvasóim, Kedves Barátaim!

Nehéz ezt az évet tömören jellemezni. Húsz évvel ezelőtt, 1991. decemberében alapítottuk meg Borzsák Péterrel a Szinlő Barlangi-vendégforgalmi Kft-t, ami nélkül – ahogy szokták mondani – nem jöhetett volna létre sem a jósvafői tájház, sem a Jósvafői Helytörténeti Füzetek. Akkor persze egészen máshogy gondoltuk ezt az egész úgynevezett rendszerváltást. Azután jöttek a lelkesedéstől fűtött, tengernyi munkát, lemondást követelő kilencvenes évek...A tájház látványos fejlődése, gyarapodása... a közösségi élet kibontakozása Jósvafőn, jobbnál-jobb falunapok,színhátszó kör alakulás... fergeteges előadásokKarnyónétól a Kaviár és lencséség....nyár végi dinnyepartik,...nevezetes születésnapok, farsangi felvonulások,...szürettek, gyermekeket szánkóztató Mikulás, forralt bor illatú falukarácsonyok...

Elismerésből sem volt hiány: ezekből legtöbbet a tájház vendégkönyve rögzített. Öröm olvasgatni a nyolc kötetet. De ezt fejezte ki az „Év múzeuma” kitüntető cím 2008-ban, és számomra a Kós Károly díj.

Azután jöttek a „hideg napok”. Sorra hagytak itt minket a falu nagy öregjei: Bözsi Nénitől Dely Jánoson át a Gereguly házaspárig.... Fentről figyelnek már bennünket. Vajon mit gondolnak a bekerített temető, a Kecső ABC új teteje, vagy a Rákóczi út 9. bombatölcsér-szerű „hűlt helye” láttán?

Hideg szelek fújnak a Nemzeti Park felől is. A több mint egy évtizedes tájház-támogatást egy három soros levéllel megszüntető lépést még magyarázta a gazdasági válság, Azt már nem, hogy a másfél éve kinevezett új igazgató még nem lépte át a tájház küszöbét, pedig hívtuk és biz’isten nem kértünk volna belépőjegyet sem Tőle!

Ha fogcsikorgatva is, de működik a ház, ha már nem is központja a Magyarországi Tájházak Szövetségének. Mert ezen az úton nem lehet visszafordulni!

Jósvafő, 2011 decemberében

Szablyár Péter

Ennek a füzetnek a másolása nem tilos, inkább megtisztelő!

Mikor épült Jósvafő temploma

– Dr. Dénes György –

Az 1272. évi teresztenyei királyi adománylevél határjárásában a szomszédos jósvafői határszakaszon csak a Jósva-patak neve szerepel, települést nem említ az oklevél. 1295-ben, a noaki adásvételi szerződés határjárása végighalad a Kecső-pataknak a Jósvába torkollásától a Kajta torkolatáig a Jósva-patak azon szakasza mentén, ahol ma Jósvafő község áll, de ott nemhogy falut, de még egyetlen épületet sem említ az oklevél. Jósvafő település, ezek szerint, a 13. század végén még nem létezett. Ez tény.

A Jósva-völgy, amely addig a tornai királyi erőduradalom részét képezte, minden bizonnyal a III. András királlyal kötött birtokcsere-szerződés alapján, nyilván az említett noaki határjárást megelőzően jutott a Tekus ispántól leszármazott Szalonnai család birtokába. A noaki határjárás e szakaszán a szomszéd képviselőjében bizonyára azért nem vett részt senki, mert a királyi uradalom már nem volt birtokosa a területnek, a Szalonnaiak pedig még nem rendezkedtek be a cserével nemrég szerzett új birtokukon. Először az 1323-ban és 1324-ben kelt égerszögi határjárásokban szerepel szomszédként Szalonnai István egykori nádor fia István neve. A Szalonnai család 1340. évi birtokelosztási oklevele említi először a települések között Jósvafőt, amely tehát akkor már létezett. 1348-ban pedig birtokosát már Jósvafői Istvánnak nevezi egy oklevél. Ez utóbbi névhasználat azt jelzi, hogy neki akkor Jósvafőn már kúriája, udvarháza állt, amely lakóháza, rezidenciája is volt. Föltehetőleg ő választotta ki a Szintől Szilicéig húzódó hatalmas birtoktest központjául a nagyjából annak közepén, több patak és a patak völgyekben vezető utak találkozási pontján fekvő, településre igen alkalmas helyet, ahová nyilván környező birtokairól telepített át jobbágycsaládokat az 1300-as évek első felében.

Egy főúri család rezidenciája mellett abban a korban templomnak is kellett épülnie. 1399-ben, amikor Bebek nádor rendelkezéséből a leleszi konvent, mint hiteles hely, összeírást készít és küld meg a nádornak a Szalonnai család birtokairól, az oklevélben már olvashatjuk, hogy Jósvafőn torony nélküli kőtemplom és 20 lakott jobbágyporta mellett, amely akár több száz lakost is jelenthet, két vízimalom és egy huta, vagyis vízikerek meghajtású vasolvasztómű áll.

Figyelembe véve az előbbieket, tehát hogy Szalonnai István nádor fia István 1248-ban már Jósvafőinek nevezi magát, tehát rezidenciája már akkor ott állt, valószínűsíthetjük, hogy akkorra már az 1399. évi oklevélben említett kőtemplom is fölépült, vagy legalábbis épülőben lehetett. Ezek szerint Jósvafő első, gótikus temploma az 1300-as évek közepe táján épülhetett fel. Egy 1595. évi átfogó templomösszeírás a jósvafői templomot református használatban lévőnek találta, és ezt erősíti meg a helyi egyházi iratokból ismert 1596. évi egyházlátogatásról beszámoló feljegyzés is.

Az alábbiakban a múlt század közepe óta megjelent publikációk tükrében kíséreljük figyelemmel, hogyan gyarapodtak a szakemberek ismeretei a templom múltjáról és további sorsáról napjainkig.

A műemléki szakirodalom ismeretei Jósvafő templomáról a 20. század közepén

Genthon István akadémikus, a művészettörténeti tudományok doktora, a budapesti egyetem magántanára, az 1930-as években a Műemlékek Országos Bizottsága munkatársa, 1945-től a Szépművészeti Múzeum főigazgatója, 1951-ben az Akadémiai Kiadónál megjelent *Magyarország műemlékei* című kötetében ennyit tud írni a Jósvafői templomról: „Ref. templom, különálló toronnyal, XVIII. század. Festett mennyezete 1791-ből. Fallal kerítve. 1926-ban renoválták. Két kehely és tányér, 1672. Aranyozott kanna, 1676.”

Ugyanő 1961-ben a Képzőművészeti Alap kiadásában megjelent *Magyarország művészeti emlékei* című három kötetes munkában csak egy-két szóval tud többet Jósvafő templomáról, meg a szórenden változtatott: „Ref. templom, toronytalan homlokzattal. Festett mennyezete 1791-ből. Kehely és tányér, 1672. Aranyozott kanna, 1676. Épült a XVIII. században, 1926-ban megújították. Fallal kerítve.”

Publikációk megállapításai a templomról 1957-ben és azt követően

A jósvafői templomról 1957-ben írtam először az *Aggtelek és vidéke útikalauz* 211. oldalán. „A falu szélén, a domboldalon áll a tojásdad alakú kőfallal övezett ősi református templom. ... Ez a kőfal biztos jele annak, hogy középkori, mintegy félezer éves építmény előtt állunk. ... Ha belépünk a fal kapuján, nyomban feltűnik, hogy az előttünk álló egyszerű külsejű templomnak két kapuja van egymás mellett a déli oldalon. Ez arra mutat, hogy átépítés, hozzátoldás zavarta meg az eredeti, középkori alaprajzi elrendezést. ... Zár csak a bal oldali, régebbi ajtón található. Hatalmas, érdekes tollú kulccsal nyílik. A kovácsoltvas zár csak annak engedelmeskedik, ki a nyitás fortélyát ismeri. A másik ajtót belülről lehet gerendával elreteszelni. ... Az egyszerű, dísztelen, fehérre meszelt falak között színpompás, kazettás festett famennyezet ragadja meg figyelmünket. ... Ha a kazettás famennyezetet jobban megnézzük, feltűnik, hogy nyugati felének festése élénkebb színű, szebb munka. ... Szembetűnő azonban, hogy a mennyezet keleti felének festése ... sokkal fakóbb és az előbbinek csak gyenge utánezata. Íme a két egymás melletti templomajtó magyarázata! Az 1700-as években kétszeresére bővítették a középkori templomot. A keleti homlokfalon van némi tagozódás és egy tábla: Anno 1773. A templomnak tehát a nyugati fele az ősi épület maradványa, a bővítés kelet felé valószínűleg a régi szentély lerombolásával történt. Ezt az is igazolja, hogy a templom így bővítve is a kőfal által körülzárt térség közepén áll. Egy, a

templom belsejében végzett ásatás talán ráakadna a szentély ott rejtőző alapfalaira.”

A templom keleti falának oromzatán, magasan fenn, az ablak fölött, kis vakolatkeretben lévő kopott évszám akkor már nehezen volt letről kisilabizálható, ezért véhettem el annak olvasatát, mint mások is. A helyes évszám nyilván 1793 volt. Ez azonban a legutóbbi újravakolás, illetve újrameszelés óta már egyáltalán nem látható. Bizonyára a templombővítés 1793-as évszámának 1773-ra történt félreolvasása vezethetett arra is, hogy a templom keleti fele mennyezetfestésének 1794-es évszámát is először hibásan, 1774-ként jegyeztem fel.

1957. évi megállapításaim szerepelnek 1961-ben az *Aggtelek és környéke* útikönyv 305. oldalán is.

Tombor Ilona művészettörténésznek az Akadémiai Kiadónál 1968-ban megjelent *Magyarországi festett famennyezetek és rokonemlékek a XV–XIX. századból* című könyvének 146. oldalán már tud arról, hogy a jósvafői templom festett, kazettás mennyezetének van régebbi és újabb része is.

1975-ben, az *Aggteleki karsztvidék* útikönyv 384–85. oldalán előbbi megállapításai mellett már utalok arra is, hogy oklevél bizonyítja: 1399-ben torony nélküli kőtemplom állt Jósvafőn..

Szabadfalvi József megyei múzeumigazgató az 1992-ben megjelent *Borsod-Abaúj-Zemplén megye képes műemlék jegyzéke VI. Bódva-völgye – Edelény környéke* kötet 18. oldalán *Református templom és harang-torony Jósvafő* cím alatt így ír: „A templom nyugati része középkori eredetű. Mai formára 1793–94-ben építették.” Azt is megállapítja, hogy a kazettás famennyezet nyugati és keleti fele más-más időpontban készült.

1990-ben az Országos Műemléki Felügyelőség kiadja a *Magyarország Műemlékjegyzéke* című kétkötetes munkát. A műemlékek országos főhatósága akkor ennyit tudott jósvafő templomáról: „JÓSVAFŐ Dózsa Gy. u. 4. hrsz.: 199. Ref. templom, és harangtorony. A templom barokk, 18. sz. Átépitve. Festett famennyezete 1734-ből. Berendezés: falazott szószék 1792. A templom körül lőréses körítőfal. A harangtorony késő barokk, 18. sz. vége.” Ez lényegileg Genthon szövege, tehát a templom egészének építését a 18. századra datálja, utána az „Átépitve.” az épület 1926. évi felújítására utal, amit Genthon mindkét könyvében szükségesnek tartott megemlíteni. Új elem csak a falazott szószék említése (téves dátummal) és a harangtorony, amelynek építését a 18. századra datálja. Ez utóbbinál csak egy évszázadot téved az illetékes országos főhatóság, a torony ugyanis a 19. században épült.

1997-ben a Jósvafői Helytörténeti Füzetek (a továbbiakban JHF.) 7. füzetében jelent meg Miskolczi József lelkipásztornak még a múlt században, a régi anyakönyvek és egyéb egyházi iratok alapján összeállított *Prédikátorok a szent Eklésiában* című dolgozata. Benne több fontos és kétségtelenül autentikus adat szerepel Jósvafő templomáról. Az első adat 1596-ból származik, amikor már, Sulyok János személyében református prédikátora volt a templomnak. A

másik fontos adat Domján István prédikátorsága idejéből való, az ő „Működése alatt 1793–94-ben bővült ki a ma is meglévő templom.” Ez a mondat kétségtelenné teszi, hogy a 18. század végén nem új templom épült, hanem az ősi, középkori templomot bővítették (!) mai méretére. A harmadik fontos adat számunkra, hogy a templom különálló tornya 1850–51-ben épült meg. Megemlíti Miskolczy az 1926. évi renoválásokat is, amikor a torony új bádogtetőt kapott, a templomra pedig palatető került.

Az 1996-97 évi műemléki kutatásokról

Ezek után jelent meg a JHF. 1998-ban kiadott 8. füzetében Fülöp András és Simon Zoltán régészek *Beszámoló a jósvafői református templom területén végzett 1996–97. évi műemléki kutatásokról* című írása. Az Állami Műemlékhelyreállítási és Restaurálási Központ két régésze a következő fontos megállapításokat tette:

„A Jósvafőn állt, 17. század végén emlegetett templomnak ma csupán egyetlen részlete látható: a *lőréses körítőfal*.”

A templom leírása című fejezetben ezt olvassuk: „Az írott források számbavétele után lássuk, mit tudunk a jelenleg álló templomról! Az egyhajós, torony nélküli a templom a 18. század végén épült, homlokzatain a késő-barokk kor jellegzetes díszítéseit láthatjuk. Az épület nagyszerű festett mennyezetét Bede Pál asztalos ... készítette 1794-ben, ekkor tehát a templom már biztosan állt.”

A műemléki kutatás eredménye című fejezet így kezdődik: „A helytörténeti hagyomány szerint a mai templom magában foglalja a korábbi épület falait. E kérdés eldöntésére a vakolaton kutatósávot húztunk, hogy kiderüljön: van-e falelválás, korábbi nyílásrendszer vagy egyéb más nyom, mely a korábbi templomhoz köthető. A falak vizsgálatából kiderül, hogy semmilyen jelenség nem utal a korábbi templom fennálló falaira. A templom teljesen egységes törtkő falazattal rendelkezik, mely a 18. század végén épült.”

Itt meg kell állnunk, ezt nem hagyhatjuk szó nélkül. A helybeliek megmutatták nekem, hol húzódtak a kutatósávok. A templom déli falának nyugati, északi falának keleti felében tártak fel kutatósávokat a régészek, tehát megvizsgálták a templom keleti és nyugati felének falát is. Minthogy mindkét helyen azonos, egységes törtkő falazatot találtak, ebből azt a következtetést vonták le, hogy „semmilyen jelenség nem utal a korábbi templom fennálló falaira. A templom teljesen egységes ... a 18. század végén épült.” Ezek szerint föl sem merült a régészekben az, hogy a korábbi, középkori templom csak katolikus lehetett, annak pedig törvénytörően szentélye kellett, hogy legyen. Az pedig már nincs, tehát bizonyos, hogy azt elbontották. Ha pedig elbontották a középkori templom szentélyét, akkor annak anyagából bővíthették ki a régi templomhajót, ez esetben az építőanyag azonossága a mai templom nyugati és keleti felében nem bizonyít semmit. Még jó, hogy hozzáfűzték keményen

megfogalmazott következtetésükhöz: „a templom belsejében falkutatást nem végezhetünk, így a külső falkutatás eredményei egyenlőre (sic!) nem számítanak véglegesnek.” Ennek ellenére a régészek Beszámolójuk végén különös nyomatékkal szögezik le végítéletüket, hogy mindenkinek szembeűnjön dőlt, vastag betűvel szedve: „***A korábbi, középkori eredetű templom nyomait tehát feltárásunkon nem sikerült megtalálni***”. Ha már nem volt lehetőségük a templom belsejében falkutatást végezni, legalább kívül-belül kicsit jobban körülnézhetek volna, hátha találnak mégis valami nyomot. Mert aki keres, az talál! De erre még visszatérünk.

A régészek több helyűtt kutatóárkokat ásattak a templomot övező kerítőfal és a templom közti területen is és megállapították, hogy „az ásatás mindmáig legkorábbi lelete egy 16-17. századra keltezhető, madaras díszítésű tál töredéke.”

A régészeti kutatást követően megjelent és a templom történetét érintő publikációk

A JHF. 8. számában, ugyanabban, amelyben a régészek Beszámolója megjelent, írt Szablyár Péter: *Újabb adatok a jósvafői harangokról és úrasztali tárgyakról* című cikkében arról, hogy az *Első Mátrícula a' Jósvafői Reformáta Ekklesiában* című régi anyakönyvben rábukkant az 1758. december 18-i egyházlátogatás alkalmával készűlt feljegyzésre, amelyben a templomról ezt olvashatjuk: „***Templom kő, boltos egyik része, kerített.***”. Ez a mondat három fontos tényt rögzít: 1) a templom kőből épűlt, 2) egyik része boltozatos (a többi tehát nem), 3) a templomot kerítés övezi. Azért igyekszem ezt gondosan rögzíteni és értelmezni, mert 2000-ben egy szerző már így idézi: „a templom kő boltozatos, részben elkerített” – ez pedig ugyebár egészen mást jelent. Maradjunk tehát az eredeti, hiteles idézetnél: 1758-ban áll Jósvafőn egy kő templomépűlet. Vajon ez még a régi, katolikus templom, amely már 1399-ben is állt, amelyben 1595-ben már református lelkész prédikált, vagy azt rég lebontották a reformátusok, és a maguk szertartásainak megfelelő új épűletet emeltek azóta? A választ egyértelműen megadja az idézett mondat második eleme: a templom egyik része boltozatos. Ez pedig csak a középkori katolikus templom gótikus boltozatú szentélye lehet. Úgy vélem, ez vitathatatlan. A templom többi, boltozatlan része pedig csak a templomhajó lehet, amelynek kazettás fa mennyezetén akkor talán még nem viríthattak Bede Pál festőasztalos mester és munkatársainak pompás festményei.

A reformátusoknak a szentélyre persze nem volt szükségűk, de amikor a templom a kezűkre került és még a következő, 17. században is Jósvafőre bármikor lecsaphattak a portyázó törökök, ezekben az időkben gondolni sem lehetett egy ilyen határszéli helysűgben új templom építésére., de még a meglévő bővítésére sem. Amikor pedig a törökök kiűzése után már megnyugodtak a viszonyok, az 1700-as évek közepe táján, akkor az uralkodó, a

köztudottan vakbuzgó katolikus Mária Terézia királynő tilalmazta, hogy a protestánsok az általuk használt templomokon akárcsak egy ujjnyit is változtassanak. Még azért is könyörögniük kellett a helytartótanácsnál a jósvafőieknek, hogy a setétes templom keskeny középkori ablakocskáit kissé megnagyobbíthassák.

A 18. század második felére a vidék református falvainak lélekszáma jelentősen megnőtt. Jósvafőn meg a szomszédos Aggteleken és Borzován is rég szükség lett volna már a templom épületének megnagyobbítására, de erre Mária Terézia életében nem volt lehetőség. A királynő azonban 1780-ban meghalt, fia és utóda II. József pedig vallási kérdésekben sokkal liberálisabb volt, és 1781.októberében kiadta Türelmi Rendelétét, amely már lehetővé tette a protestánsok templomépítését is. Nem véletlen, hogy az ezt követő években sor került mind Jósvafőn mind a szomszédos falvakban a templom bővítésére, amit mindhárom helyen a katolikus szentély elbontásával, és annak helyén az elbontott szentély anyagának felhasználásával oldottak meg.

A JHF. 8. füzetében megjelent két - a templomot érintő - publikáció közül ez utóbbi megerősített korábbi meggyőződésemben, a régészek beszámolója pedig legkevésbé sem ingatott meg korábbi megállapításaimban, mert egyetlen valós érvet sem tudott felmutatni, amely alátámasztotta volna végkövetkeztetését, hogy tudniillik a 18. század végén egy teljesen új templom épült fel, amely teljes egészében egyveretű és semmi nyoma nem található benne régi középkori épületnek. A szerzők azt írják legalábbis, hogy ők semmi ilyet nem találtak. Úgy látszik nem volt szerencsénk, vagy nem nézték alaposan körül, mert én akkor már ismertem a templomnak több olyan részletét, amelyek kétségtelenül bizonyították, hogy ez a templom két részből áll, a nyugati fele régebbi, középkori épület, a keleti része pedig 18. század végi bővítmény, nyilván az elbontott katolikus szentély anyagából

Ezek után szükségesnek láttam, hogy röviden rögzítsem álláspontomat, addig is, míg ez ügyben részletesen és fényképekkel alátámasztva bizonyítom be véleményem helyességét. Ezért 1999-ben a Jósvafői Hírmondó 7. számában *Jósvafő 600 éve már jelentős település volt* című írásomban egyértelműen rögzítettem álláspontomat: „A falunak az oklevél szerint kőből épült toronytalan temploma állott már 1399-ben. Ennek falai képezik a ma is álló jósvafői református templom nyugati felét. Hogy a templomnak a középkorban épült falai valóban fennmaradtak, azt az 1758. december 18-i egyházlátogatási jegyzőkönyv ... is bizonyítja, amelyből kitűnik, hogy a jósvafői kőkerítéssel övezett és kőből épült templomnak akkor még megvolt a boltozatos szentélye, amely pedig csak a reformáció előtti időkből, tehát a középkorból származhatott, amikor a templom még a katolikus egyház számára épült. Az 1758-ban még meglévő boltozatos szentélyt, minthogy az a református egyház számára fölösleges volt, a következő évtizedekben, de még az 1700-as évek vége előtt lebontották, és helyén a templomcsarnokot keleti irányba mintegy kétszeresére

bővítették.” Ez a korábbi álláspontommal megegyező határozott nyilatkozatom – úgy vélem – egyértelmű volt.

2000-ben két könyv is megjelent, melyekben utalás történik templomunk történetére. *Az Aggteleki Nemzeti Park és környéke kultúrtörténeti értékei – I. Építészeti emlékek.* Jósvafő templomáról a 7. oldalon Hadobás Sándor ezt írja: ”Nyugati része középkori eredetű. Az 1700-as években kétszer átépítették. Mai alakját 1793–94-ben kapta, amikor kelet felé megnagyobbították.” Megemlíti azt is, hogy a templomhajó kazettás festett famennyezetének nyugati része 1774-ben, keleti fele pedig 1794-ben készült. Hadobás álláspontja tehát a lényegét illetően egyezik az enyémmel.

A másik, *Jósvafő – település a források és barlangok völgyében* című könyvben két dolgozat is említi a jósvafői templomot. Hangó István lelkész *A Jósvafői református egyházközség története* című tanulmányában a templom 1399. évi okleveles említéséről nem ír, történetét azzal kezdi, hogy „Egy 1595. évi átfogó templomösszeírás a jósvafői templomot református használatban lévőnek találta.” Ezután megemlíti az ott lezajlott 1596. évi egyházlátogatást is. Alább szó esik az 1758. évi egyházlátogatásról is, de az arról készült feljegyzés idézésében a vessző helyét – nyilván akaratlanul – elvéti, és ezzel más értelmet ad a szövegnek. Fontos viszont az az adatközlése, hogy: „az 1779. évben ... jelentős felújításokat végeztek a templomon”. Leírja azt is, hogy: „a XVIII–XIX. században Jósvafő igen jelentős település volt. Feltehetően ezzel magyarázható az is, hogy **a XVIII. század végén kétszeresére bővítették a templomot.** Erről a nagyszabású építkezésről nem maradtak fenn említést érdemlő adatok, így lehetséges, hogy a szórványos történeti feljegyzések nem állnak összhangban a legújabb régészeti kutatásokkal. A történeti feljegyzések [nyilván az egyház régi iratanyagai – D.Gy.] nem állnak összhangban a legújabb régészeti kutatásokkal. A történeti feljegyzések ugyanis arra engednek következtetni, hogy a templomot nem bontották le az 1790-es években, hanem csak bővítették. A régészeti kutatások viszont arra utalnak, hogy az épület egy egységet alkot, s a XVIII. század végén – ahogyan a történeti leírások is megjegyzik: a meglévő anyagok felhasználásával – feltehetően teljesen újonnan építették.” Hangó István korrekt leírásának értékét jelentősen emeli, hogy ő bátran állást foglalva a saját véleményét, miszerint: „**a XVIII.század végén kétszeresére bővítették a templomot**” vastag betűvel szedette a könyvben, én csak őt követtem. Valóban igaz, hogy ez ellentmond a „régészeti kutatások”-nak. Fontos közlése Hangónak az is, hogy a régi feljegyzések említik, hogy az építkezés a meglévő anyagok felhasználásával történt, de azt nem rögzíti közlése, hogy az egész templom újjáépítéséhez, vagy a réginek a bővítéséhez használtak-e fel bontási anyagot.

Zsanda Zsolt ugyanabban a könyvben, *Jósvafő építészeti emlékei* című dolgozatában így ír a templomról: „a keleti homlokzaton található tábla tanúsága szerint – 1773-ban épült, a megelőzően itt álló, feltehetően középkori alapvetésű templom falainak felhasználásával. A barokk jellegű egyterés templom festett

díszítésű, kazettás deszkamennyezetű”. A fogalmazás óvatos, feltételezi, hogy volt középkori templom, amelynek falait felhasználták, de azt a kérdést nyitva hagyja, hogy az ősi falakat úgy használták fel, hogy azokat kiegészítették, bővítették, vagy pedig lebontották, és az anyagukat használták fel az új templom épülethez. Nem utal arra sem, hogy a kazettás deszkamennyezet keleti és nyugati fele ugyanazon kéz, vagy más-más kezek munkája. Ezzel az óvatos megfogalmazással nem lehet vitába szállni.

2003-ban három nyelven is – magyarul, németül és angolul – megjelent egy útikönyv *Az Aggteleki-karszt, a Szlovák-karszt (Gömör–Tornai-karszt) és a Cserehát* címen. Ebben is rögzítettem kiforrott álláspontomat, miszerint a jósvafői templom nyugati részét az 1399-ben már fennállott középkori templom falai alkotják. Szembetűnő, hogy a mennyezet nyugati részének festése élénkebb színű, szebb munka, míg a keleti része sokkal fakóbb és rajzai is csak gyenge utánezatai az előbbinek. A templom déli oldalán egymás mellett két, ráadásul nem is egyforma méretű bejárati ajtó nyílik, az 1770-es éveket követően ugyanis a reformátusok számára fölösleges szentély elbontása után, annak anyagából kelet felé kétszeresére bővítették a középkori templomhajót. Akkor a meghosszabbított déli falon, az új épületrészen még egy ajtót építettek. A régebbi ajtón egyedi, különleges, kovácsoltvas zár van, amely hatalmas, érdekes tollú kulccsal nyílik, és a zár csak annak engedelmeskedik, aki a nyitás fortélyát ismeri. A másik ajtót belülről lehet gerendával elreteszelni. Ez az útikönyv és turistaatlasz 2004-ben változatlan szöveggel *A Gömör–Tornai-karszt (Aggteleki karszt és Szlovák karszt) és a Cserehát* címmel újból kiadásra került.

Sárközy Sebestyén 2006-ban megjelent *A történeti Torna megye településtopográfiája* című művében, a régészek Beszámolójában foglaltakat hitelesnek tartva, egy Jósvafő településtörténetéről szóló történelmileg egyébként nem egészen helytálló mondárról így nyilatkozik: „A »mondaként« szerepeltetett hagyománynak azért lehet mégis alapja, mivel a ma is fennálló, a XVIII. sz. végén épült református templom kutatásakor annak környezetében legkorábbi leletként csak XVI-XVII. sz.-i réteget találtak.” Jósvafő templomát Sárközy csak a település történetének felvázolása kapcsán annyiban említi, hogy „Az 1595. évi templomösszeírás a falu templomát már református használatban lévőnek írja le.” Ez természetesen helytálló, de hogy mi történt azután ezzel a templommal, fennáll-e még vagy sem, erről nem tesz említést a szerző.

2007-ben a JHF. 27. füzetében, *Jósvafő kezdetei* címen írt dolgozatomban, áttekintve a település létrejöttének történetét, megemlítem, hogy az 1399. évi oklevélben említett toronytalan kőtemplomának falai képezik a mai jósvafői templom nyugati felét. Az 1758. évi egyházlátogatási jegyzőkönyv tanúsága szerint a templom középkori falai a gótikus, boltozatos szentéllyel együtt még álltak a 18. század közepén is. A szentélyt, mint a református egyház számára fölösleges épületrészt az 1700-asévek vége felé bontották el, és helyén a templomot keleti irányba kétszeresére bővítették. Írásomban alább utalok Fülöp András és Simon Zoltán régészek Beszámolójára is: „A két szerzőnek azt a

megállapítását, hogy a mai Jósvafői templom teljes egészében a 18. században épült, tévesnek, és hogy ott korábbi, középkori templom nyomait nem sikerült feltárniuk, sajnálatosnak tartom.”

Az általam nagyra becsült Nováki Gyula 2008-ban, a JHF. 28. füzetében megjelent levelében megdicséri tanulmányomat, de a régészek megállapításait bíráló soraimmal nem tud egyetérteni, így ír erről: „a jósvafői templom falainak kormeghatározásában nehéz a régészeti eredményekkel vitába szállni. ... Egy későbbi, a templom belsejében történő feltárás még napvilága hozhatja a korábbi templom alapfalait, de az mindenképpen kisebb lehetett, a ma álló falak 18. századi eredetére mutattak rá a falkutatások.” Egyetértek azzal, hogy bizony nehéz a régészeti eredményekkel vitába szállni, de mégsem lehetetlen, ám csak akkor, ha az embernek megbízható bizonyítékai vannak arra, hogy a régészeti „eredmények” tévesek voltak. Én úgy ítélem, hogy van több aligha kétségbe vonható bizonyíték is, amelyekre alább visszatérek.

A JHF. 2009. évi 30. és a 2010. évi 33. füzetek két jelentős adatot is közölnek Jósvafő és temploma múltjából. Mező Arnold lelkész úr publikálásra átengedte az egyházi iratok két okmányát, két levelet Szablyár Péternek, hogy azokat a JHF-ben leközölhesse. Az első levél 1774 januárjában kelt és a Magyar Királyi Helytartótanács küldte Pozsonyból Torna megye vezetőinek, azzal, hogy miután Jósvafő helység református lakói „a romladozó imaházuk helyreállítása érdekében” hozzá fordultak, felhívják a megye vezetőit, vizsgálják meg, hogy a kérelem indokolt-e és a kérelmezőknek van-e ehhez elég pénzalapjuk. A második levél három évvel később, 1777-ben kelt, és a Jósvafői református gyülekezet írta a Nemes Vármegyének. Megköszönik benne előző kérelmük teljesítését, hogy „Templomunk egy részének romladozását megépíthettük, bé is sendelezhettük, de a más részén a’ sendel igen megavúlt és az essőzés az épületbe kárt teszen.” Ezért ismét engedelemért folyamodnak, hogy az avúlt zsindeleket lecserélhessék, rendbe hozathassák, de egyidejűleg engedélyt kérnek ahhoz is, hogy a középkori, keskeny nyílású ablakokat megnagyobbíthassák: „Egész alázatossággal instáljuk azért Nagyságtokat, méltóztassanak e dologba szokott kegyességeket irántunk gyakorolni, és megengedni, hogy újjonnan megrendezhessük és minthogy az ablakotskák igen keskeny voltak miatt a Templomnak egyik vége setétes, azokat is valamennyire megszélesíthessük.”. A két idézett régi irat megerősíti, hogy az 1770-es években két építkezés is történt a jósvafői templomon, amint erre Hadobás Sándor is hivatkozott. 1774-ben kijavíthatták a romladozó falrészeket és pótolhatták a hibás zsindeletető hiányait is. 1777-ben benyújtott kérvényük alapján kapott engedély nyomán 1779-ben kerülhetett sor az elavult zsindeletető felújítására, mert az esözések már kárt tettek az épületben is, és ekkor szélesíthették meg, amint kérelmezték, a templom addig keskeny, középkori ablakocskáit is. Erre az 1779. évi jelentős felújításokra utalt Hangó István is dolgozatában.

A JHF. 2009. évi, 30. füzetében tanulmányt publikáltam *Jósvafő református templomának festett, kazettás famennyezete és Bede Pál*

festőasztalos-mester munkássága címmel. Ebben röviden végigtekinttem a templom múltján: 1399-ben már állt, 1595-ben már a reformátusoké volt, 1758-ban még középkori, boltozatos szentélye is fennállt, Miskolczy József múlt századi lelkész adatai szerint „1793–94-ben bővült ki a ma is meglévő templom”, tehát mai formája bővítés (!) révén alakult ki. Mennyezete nyugati és keleti felének kazettáit nemcsak e sorok írója, hanem utóbb számos jeles szakember megállapítása szerint is, „jól láthatóan két különböző időpontban, nyilván más kezek festették. A felületes szemlélőnek azért nem tűnik ez fel, mert a keleti bővítmény festője – hogy a templomhajó mennyezete egységes képet mutasson – igyekezett másolni a már meglévő nyugati rész kazettáinak mintázatát.” A téglalap alakú kazettákban „kék alapon 1-1 vörös keretezésű medalion díszlik, amelynek belső mezeje fehér, benne gazdagon kanyargó kék indák közepén ötszirmú vörös virág. A medalionok széles vörös keretét külső oldalukon apró-virágos, fehér indák ölelik körül. A templommennyezet keleti és nyugati felén készült kazetták festése ... bár első pillantásra egyformának tűnik, de ha figyelmesen megnézzük, jól kivehetően különbözik egymástól. A nyugati, Bede Pál által készített kazetták élénkebb színűek, gondosabban megrajzoltak, még a legénye által készített, kevésbé gyakorlott kézre utaló táblák is. A mennyezet keleti felének kazettáin a rajzolat elnagyoltabb, különösen a medalionok belsejében, de jól megfigyelhető a különbség a medalionok körül, a mellettük kanyargó indák rajzolatában is.”

A mennyezet nyugati felének egyik festett kazettája, Bede Pál munkája (fotók: Dénesné Lustig Valéria)

A mennyezet keleti felének egyik festett kazettája 1794-ben készült

A mennyezet nyugati felének festésére a szentély lebontása előtt, valószínűleg az 1770-es években történt két renoválás egyike kapcsán, föltehetőleg 1779-ben került sor, de nem zárható ki az 1774. évi felújítás ideje sem. A mennyezet keleti részének festése a szentély 1793-ban történt elbontása után, a templomhajó bővítését követően, 1794-ben valósult meg, amint azt a középső kazetta felirata is feltünteti. „Úgy látszik, hogy akkor Bede Pál már nem vállalt munkát, vagy nem is élt talán, mert ha él és tevékeny lett volna, nyilván őt bízták volna meg a

mennyezet keleti felének festésével is.” Hogy a mennyezet keleti és nyugati felének kazettáit más kéz festette és más-más időpontban, ahhoz nem férhet kétség.

2010-ben a Turista Magazinban jelent meg írásom Jósvafőről, abban is kihangsúlyozom, hogy a községben „Az 1300-as évek közepén vagy második felében épült templom ősi falai ma is állnak, a jelenlegi templom nyugati felét képezik.” Megemlítem, hogy az 1758. évi egyházlátogatás idején még állt a középkori templom gótikus boltozatú szentélye. „Az évszázad vége felé az egyre népesebb község számára már szűknek bizonyuló templomot úgy növelték meg, hogy a protestánsok számára már szükségtelen boltozatos szentélyt elbontották, és helyén a templomhajót keleti irányba meghosszabbították, kétszeresére növelték.” Fölhívtam a figyelmet a déli homlokzat két eltérő kapujára, valamint a kazettás, festett famennyezet nyugati és keleti fele közötti eltérésekre is, hogy ez utóbbi rész kazettáit „más kéz, elnagyoltan, gyatrább kivitelben festette, az már az első pillantásra szembetűnik.”

A közelmúltban Szablyár Péter fénymásolatban megküldött részemre két, az egyházi iratok közül előkerült, leközlésre váró, 1793. évi okmányt, amelyek az akkori templombővítéssel kapcsolatosak, de számunkra csak nagyon kevés adattal szolgálnak. Az első Szendrőben kelt, 1793. március 3-án, és „Szendrei Kőműves Majster böm Andras” írta alá. Ő maga az írást contractuális levélnek, magyarul szerződésnek nevezi, de miután csak egyedül írja alá, inkább vállalási nyilatkozatnak és garancia-levélnek mondhatnánk. Az építkezésről csak annyit ír, hogy „az Jósvafői Reformátusok Templomának Kőműves Munkáját felvállaltam megegyezvén nro. harminc három, azaz 33 Garasokba ölléért”. Vállalta, hogy a munkához „mindjárt Húsvét után”, tehát még áprilisban hozzáfog; „hozzátévén azt is, hogy az öllenként esendő Summáért különös fizetség nélkül egy szép csinos kő Cathedrath”, magyarul kő-szószéket fog építeni. Ennél többet nem tudunk meg az építkezésről a levélből, melynek a lényege a garancia-nyilatkozat, miszerint: ha az általa végzett munkában „négy vagy öt esztendő alatt hiba vagy romlás történne, tartozom magam költségén reperáltatni.”

Közelebb visz bennünket az építkezés mibenlétének megértéséhez a másik irat, amely Jósvafőn kelt, 1793. április 4-én. Lényegében előleg-felvételi nyugta, láthatóan az egyik tanúként is aláíró Domján István prédikátor kézírása, és ezt olvassuk benne: „Kimérvén az újjonnan építendő kő falt, fel vettem a’ Jósvafői Ns. Ekklesiátúl elő pénzt 9 azaz kilentz Rhénes Forintot. – Böm Andras”. Ezek szerint a megállapodás nem egy új templomépület emeléséről, hanem a meglévő templomhoz építendő újabb kőfalról, vagyis bővítésről szól.

Egyik irat sem a kőműves mester kézírása, az elsőt a szendrői földesúr, Csáky gróf hites jegyzője fogalmazta, írta és alul hitelesítette is. Csak a *böm Andras* név aláírása származik a Kőműves Majster-től. A jósvafői előlegnyugtát, a kézírásból jól láthatóan, Domján István prédikátor fogalmazta és írta, és mint egyik tanú alá is írta azt. A mestertől származik itt már nemcsak az aláírás,

hanem a foglalkozás megjelölése is: *Böm András majter mēster*. Úgy látszik, hogy a derék mester nem volt iskolázott ember, aki még a saját nevét is hol kis, hol nagy betűvel írta, és azt sem tudta, hogy a majszter ugyanazt jelenti mint a mester. Talán német származású volt, amire a neve is utal, és a 'kőműves' jelentésű német Maurer szót ötvözte a 'mester' jelentésű Meister-rel. Ettől függetlenül még nagyon jó kőműves lehetett, aki a jósvafői templom bővítésének falait, meg a szószerkét is kiválóan megépítette. Tisztelettel emlékezhetünk rá.

Nyomkeresés és következtetés

A jósvafői templomot 1996–97-ben megkutató két régész Beszámolója, mint már idéztem, megállapította és összegzésül dőlt, vastag betűs szedéssel leszögezte, hogy: „**A korábbi középkori eredetű templom nyomait tehát feltárásunkon nem sikerült megtalálni.**” Én viszont úgy ítélem meg, hogy a középkori templom épülete, az 1793-ban elbontott szentély kivételével, kisebb változtatásokkal ma is áll. Az alábbiakban ismertetem azokat a kézzel fogható, szemmel látható nyomokat, amelyek erre a következtetésre vezettek.

Amint a kerítőfal déli kapuján belépünk a templomépület déli, hosszanti falával kerülünk szembe. Itt meglepő módon két ajtót is látunk. Mindkettő előtt kis cseréppel fedett előtér, bejáró áll (előcsarnoknak mégsem nevezhetjük), minthogy ezek láthatólag utóbb épültek, ezúttal nem foglalkozunk velük. Annál érdekesebbek a kapuk. A déli fal közepén kétszárnyú, az épület nyugati sarka közelében pedig kisebb, egyszárnyú kapu van. A középső, nagyobb, kétszárnyú kapu magasabb és szélesebb, a nyugati egyszárnyú pedig alacsonyabb és keskenyebb. Ez utóbbin különleges szerkezetű, egyedi és régi, kovácsoltvas zár van, a középső, nagy kapun egyáltalán nincs zárszerkezet, azt csak a templom belsejéből lehet egy keresztgerendával elrekeszteni. A templomba a község népe tömegesen csak úgy tud betódulni, ha a lezárt kiskaput előbb kinyitja valaki, aki aztán eltávolítja a nagykapu keresztgerendáját, és amikor elhagyja a nép a templomot akkor az utolsónak belülről el kell helyezni a keresztgerendát a nagykapun, aztán a kiskapun kijöve bezárhatja a templomot. Fölmerül a kérdés, ha egy új templomot tervez egy épeszű építész, akkor eszébe juthat-e egy ilyen rendszer kialakítása? Aligha. Még a nagy templomok déli oldalán is mindenütt csak egy kapu épült. Viszont ha egy meglévő templom épületén már évszázadok óta ott van a kiskapu a drága zárral, érthető, ha a bővítéskor ezt meghagyják, és a Jósvafőn látható megoldást választják. De csak akkor! Új építkezésnél ez értelmetlen és ostoba dolog lenne. Nem véletlen, hogy amikor a múlt század közepe táján először megláttam a jósvafői templom déli oldalának két különböző méretű kapuját, nyomban bővített épületnek ítéltam.

A középkorban törvényszerű volt, hogy a katolikus templomok tengelye kelet-nyugat irányban épült, és az épület keleti végén szentély állt. A templom kapuja a déli oldalon nyílt, rendszerint az épület nyugati harmadában, ablakok

pedig csak a déli falon voltak, az északi falon, különösen a kisebb falusi templomoknál soha egy sem. A protestánsok viszont az újkorban, különösen a 18. század végén és utóbb már világos templomépületeket emeltek, és az általuk újonnan épült templomokon már az északi oldalon is készültek ablakok. Ha viszont egy már meglévő középkori, északi falán ablaktalan templom hajóját hosszabbították meg érthető, hogy az épület összhangja érdekében a bővítményen sem nyitottak új ablakot az északi falon. Ez is arra utal, hogy a jósvafői templom nyugati fele középkori építmény, amelyet keleti irányba csak bővítménnyel egészítettek ki a lebontott katolikus szentély helyén.

Helytálló a régészek fogalmazása, hogy: a „templom 18 század végén épült homlokzatain a késő barokk kor jellegzetes díszítéseit láthatjuk.” Majd alább: a harangtorony érdekessége, hogy „homlokzati tagolása – így a lekerekített sarkok függőleges falsávok közti kialakítása – másolja a fél évszázaddal korábban épült templom külső díszítését.” Ez igaz, de a templom vonatkozásában kizárólag csak az épület keleti felére, amely szerintem is a 18. század végén épült. A keleti homlokzaton valóban az építés korának megfelelő ízlésű szerén késő barokkos díszítmények fogadják a templom a kerítőfal keleti kapuján érkező hívőket. Az épület keleti homlokzatának mindkét sarka finoman lekerekített, a sarkok mindkét oldalán, tehát nem csak a keleti, hanem az északi és a déli falon is szép függőleges falsávok húzódnak a lekerekített sarkok mellett.

A templom déli fala a két kapu utóbb hozzáépített fedett bejárójával. Az épület nyugati sarka lekerekítetlen, mellette függőleges falsáv nem húzódik. A távolban, az épület keleti végén kivehető az ereszcsonna mellett a lekerekített sarkot kísérő, függőleges, barokk falsáv (fotó: Szabó Lénárt)

A keleti homlokzat ablaka fölött, az eresz alatt vékony, barokkos szalagdísz

húzódik, amely az északi és déli falon, az ereszek alatt is folytatódik, de csak mintegy 2 méternyi hosszan.

A templom keleti homlokzata. Jól látható az épület eresze alatt végighúzódó szalagdíszítés, amelyhez az ablak fölött hosszúkás vakolatkeret tapad, amelyben korábban ANNO 1793. volt olvasható. Az ágak közt látszik az épület lekerekített sarka, mellette a függőleges falsáv (fotó: Dénesné Lustig Valéria)

A keleti homlokzaton ez alatt a szalagdísz alatt látható az a hosszúkás vakolatkeret, amelyben korábban az *Anno 1793* felirat volt olvasható, amelyet mára az újvakolás már eltüntetett. A csoda azonban ezután következik.

A templom déli falának nyugati felén, az eresz alatt jól látszanak a födémgerendák végei. A villanyvezeték felé haladva, az épület keleti felén gerendavégek megszűnnek (fotó: Szabó Lénárt)

A templomfal északi, meg napsütötte déli oldalán is a keleti homlokzaton megfigyelt barokk szalagdíszítmény csak az épület keleti felén követhető az eresz alatt egy rövid szakaszon, azután eltűnik, a nyugati oldalon nincsenek lekerekítve az épületsarkok, és mellettük hiányzanak a barokkos fejezetű függőleges falsávok is. Viszont az épület nyugati felén a barokk díszítmény helyett a tetőszerkezet födémgerendáinak végei sorakoznak a déli napsütötte

falon jól láthatóan az eresz alatt. Vajon elképzelhető-e olyan eszement 18. századi építőmester aki a templomnak a falu felé néző déli oldalán ilyen, enyhén szólva, furcsa dekorációt talál ki? Aligha.

Hogy megbizonyosodhassunk e kérdés megoldásáról menjünk föl a padlásra, a templom tetőterébe. Ez nem okoz nehézséget, mert a templomhajó nyugati végében lévő karzatról létra vezet fel oda. Néhány lépcsőfok után már körül is nézhetünk. A látvány egyértelmű. A templom tetőszerkezetének födémgerendái – Szablyár Péter fölmérése szerint – az épület nyugati felében egymástól átlag 74 cm távolságra vannak, míg az épület keleti felében a födémgerendák egymástól való távolsága szemmel láthatóan is jóval nagyobb, 107–124 cm közötti. Ez már nem dekoráció kérdése. Aki ezek után is azt állítja, hogy ez az épület és ez a tetőszerkezet egyszerre, egyidejűleg épült fel, annak el kell ismernie, hogy tévedett. A templom nyugati felének sűrűbben elhelyezett gerenda végeit láthattuk a templom külsején az eresz alatt. A keleti oldalon viszont, ahol a födémgerendák ritkábbak, és végeik nem nyúlnak át a vakolaton, ott az épület külsején az eresz alatt szerény, barokkos szalagdíszítmény látható. A magyarázat csak egyértelmű lehet, a barokk díszítményű keleti rész 18. század végi késő barokk bővítmény, az épület nyugati része pedig, tetőszerkezetének födémgerendáival együtt, az eredeti középkori épület, nyilván többször javított, illetve újabbra cserélt, de máig is felismerhető eleme.

Ezek után a templom belsejében nézzünk fel a kazettás festett famennyezetre, ahol – ha valaki figyelmesen (!) nézi – egyértelműen látható, hogy a mennyezet nyugati és keleti fele nem azonos kéz munkája. Nyugati felét valószínűleg az 1770-es években festette legénye és inasa segítségével Bede Pál festőasztalos-mester, amikor már a templom épületét rongáló esőt is áteresztő avított zsindelyeket újakra cserélték a tetőzeten. A templom mennyezete keleti felének festésére pedig a hajó bővítésének befejezése után, 1794-ben került sor. Ennek történetét a fentebb már ismertetett 2009. évi publikációmban részletesen elemeztem.

A felsorolt „nyomok” vitathatatlanná teszik, hogy a templom keleti és nyugati fele nem egyszerre, nem egy időben épült. Az épület nyugati felének falai és tetőszerkezete – ha cserélték is a gerendákat, meg a famennyezetet, de a szerkezet maradt – kétségbe vonhatatlanul a középkori katolikus templom része, amelynek 1793-ban csak a szentélyét bontották el II. József Türelmi Rendeletének megjelenése után, majd annak helyén és anyagából bővítették kelet felé kétszeresére a templomhajót, és építettek a déli fal közepére egy új, kétszárnyú kaput.

Úgy tűnik ezek szerint, hogy a templom belsejében végrehajtott falkutatás nélkül is sikerült néhány olyan, nem is jelentéktelen „nyomot” találnunk, amelyek – változatlanul úgy ítélem – kétséget kizáróan bizonyítják, hogy Jósvafő ma álló templomának nyugati felét a középkori templom falai képezik, keleti fele pedig a középkori szentély elbontása után, annak helyén és bontási anyagából épült fel.

Jósvafő a HÁZ és EMBER-ben

A **HÁZ és EMBER** a Szabadtéri Néprajzi Múzeum (ismertebb nevén a szentendrei Skanzen) évkönyve, az egyik legszínvonalasabb hazai népi-építészeti periodika. 2012-ben megjelenő kötetében lehetőség lesz azt a felmérési anyagot bemutatni, amelyet az Ybl Miklós Műszaki Főiskola hallgatói készítettek 1993-1995 között Jósvafő védendő népi-építészeti emlékeiről és egy átfogó képet bemutatni a településről az alábbi tartalommal:

Bevezetés, kutatási előzmények

Településtörténet

Tájhasználat

Jósvafő térképi ábrázolásai

Patakok vájta településszerkezet – szögek, sorok

Források, kutak, malomárkok, kenderáztatók

Hidak, pallók, gázlók

Lakóépületek, gazdasági épületek, épületszerkezetek
(az 1993-95-ös felmérés dokumentumai)

Az épített örökség védelmének helyzete (Zsanda Zsolt)

Malmok, hámorok, kendertörök – „víz-hajtotta” iparok

Szagrális emlékek: templom, harangtorony, temetők

Szőlőhegy - Szőlő- és gyümölcstermesztés

A vendégforgalom és a védettség kihívásai

Jósvafő jövője Jósvafő múltja? – kérdések és kétségek

Irodalomjegyzék

A méltán országos hírű jósvafői református templom leírására és történetének bemutatására Dr. Dénes Györgyöt kértük fel a kötetben. A saját fejezeteim közül két olyat választottam a bemutatkozáshoz, amely talán a település legégetőbb problémáit foglalja össze – ünneprontás nélkül!

A vendégforgalom és a védettség kihívásai

Jósvafő település létét a múlt század harmincas éveitől gyökeresen megváltoztatta az a vendégforgalom, amelyet az akkor már Európa-hírű Baradla-barlang jósvafői bejáratának elkészültét követte. Bár a 19. század végén kiépített Vöröstói bejárat már lehetővé tette az Aggtelek felől érkező látogatók felszínre jutását, a falu szempontjából döntő változást a jósvafői bejárat, és ezen keresztül a barlang leglátványosabb termének – az Óriások termének – egyszerűbb megközelítése jelentette.

A barlang jelentős új részeinek feltárását irányító és végző Dr. Kessler Hubert hidrológus-barlangkutató 1935-ben történt barlang-igazgatói kinevezését követő egy évtizedben az új bejárathoz vezető Törőfej-völgy teljesen átalakult.

A völgyfejhez országúti leágazás, a bejárat mellé pénztárépület és vendéglátó egység (Terasz) épült, melyet néhány év múlva egy új szálloda (Mátyás Király Sportszálló) váltott fel.

A hajdani Felső malom épületét a tulajdonos Klein Károly turistaházzá alakította, ezt azonban később elbontották és helyére mesterséges tavat duzzasztottak (Tengerszem tó) keresztgáttal elzárva a völgyet.

A Tengerszem tó és a Mátyás király Sportszálló megépültek (1944)

Az új szálloda közelében igazgatói lakás épült, a tó gátja mellé turbinát telepítettek, a termelt árammal világították ki a barlang jósvafői szakaszát és a bejárat környéki épületeket.

A hajdan kaszálókkal, elején konyhakertekkel tarkított völgyben sétautakat, a tó gátja mögé úszómedencét építettek, magasabb részén később sátortábor létesült.

Az első igazgatói lakás (és jegypénztár) és a végleges (a mai ANP Igazgatóság helyén)

A Putnok – Aggtelek – Jósvafő - Szín országút megépítését még 1920-ban – a Népszövetség által folyósított kölcsönből – megkezdték, így a jósvafői bejárat létrejöttét követően erről csak egy leágazó utat kellett kialakítani.

Jósvafő helységnévtáblája és a Köhorogra vezető új út

Mindezek a fejlesztések a település külterületén valósultak meg, annak összképét nem változtatták meg. Mind az építési munkák, mind az élénkülő vendégforgalom egyre több embernek adott munkát a falusiak közül. Az egyre intenzívebb propaganda a Baradla-barlang mellett egyre jobban hangsúlyozta a település üdülő-pihenőhely jellegét.

Korabeli hirdetés

2011 decemberében

A falusi portákon történő szobakiadás, vendéglátás óhatatlanul is azok fokozatos átalakulásához, „modernizálásához” vezetett. Kezdetben csak a tiszta szoba berendezését korszerűsítették, később a két utcai ablakot háromrészes TŰZÉP ablakokkal váltották ki, a hagyományos parasztagyak helyett díványok, rekamiék jelentek meg ezekben. A vendégforgalom forgószele hamar eltüntette a háztetőkről a zsuppot, az alakuló „vas és acél országa” egyre több vaskerítést emelt a falusi utcák széleire.

Az állattartás drasztikus visszaszorulása a gazdasági épületeket megfosztotta funkciójuktól, azok egyre inkább elhagyatottakká, esetenként lomtárakká váltak. A hetvenes-nyolcvanas években megjelenő gépkocsik részére néhol városi típusú garázsokat építettek ezekbe a nagy légterű fa építményekbe.

Garázs a csűrben

1993-ban elérte a települést a vezetékes földgáz. Sajnálatos módon a lakóházak hálózatra kötési módjánál nem voltak tekintettel az épületek (és különösen a homlokzatok) védendő népi-építészeti értékeire, a nyomáscsökkentőket – az országos gyakorlatnak megfelelően – lemezszekrényekben a kerítéseken és a homlokzatokon helyezték el, a házak gerinchálózatainál a legegyszerűbb külső vezetést alkalmazták.

A következő veszedelem a digitális televíziózás parabola antennáinak megjelenésével tört a falura az ezredfordulót követően. Ekkor már MJT volt a falu területének nagy része, azonban ez sem mentette meg a házakat a csúf- és előszeretettel a tornácoszlopokra szerelt fémtányéroktól.

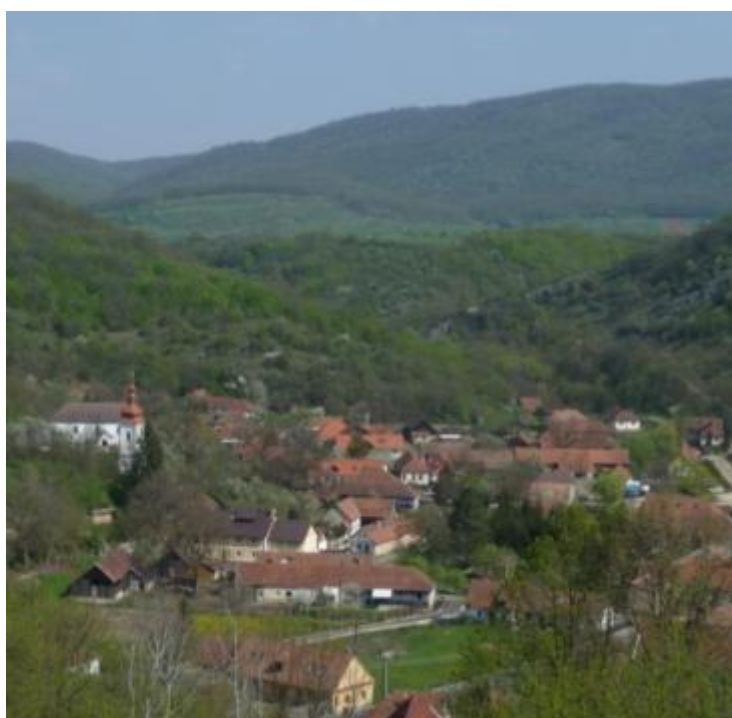
A település legjelentősebb népi-építészeti emlékei 1999-óta Műemléki Jelentőségű Terület (MJT) jogi védelem alatt állnak. Az elmúlt évtizedben sajnos ennek érdemi pozitív hatása nem volt érzékelhető. Maga a védetté nyilvánítás is több évtizeddel késett, mégis: a védelemben érdemi fordulat nem következett be. A lakóházak közül egyre több lakatlan, ezek állaga évről-évre tovább romlik. A funkciójukat veszített gazdasági (mellék) épületek életkoruk utolsó szakaszába léptek: a tetőhéjazatok elöregedése következtében fellépő beázások a tető- és tartószerkezetek károsodásához, statikai ellehetetlenülésükhöz és előbb utóbb megsemmisülésükhöz vezetnek. Ha a védett épületek állagmegóvásával kapcsolatban gyors intézkedés, azaz a káros folyamatokat megállító, majd megfordító változás nem következik be, az épületállomány hamarosan elpusztul.

Hol ház állott, most.....

Jósvafő jövője Jósvafő múltja? – kérdések és kétségek

A címben szereplő gondolat a jósvafői tájház kertjében álló rakacai márvány tömbre van felvésve. Három szóval próbálja megfogalmazni ennek az elnéptelenedő településnek a „stratégiáját”.

Jósvafő madártávlatból nézve alig változott

A településen élők és a helyi önkormányzat tisztában van azzal, hogy jövőjük alapjait azok a különleges adottságok képezik, amelyek védelméről ma már jogi értelemben hosszú távra gondoskodtak. Természeti értékeiket – a külső hatásokra érzékeny karszterületet forrásaival, barlangjaival – a nemzeti park állami szervezete és a természeti Világörökségi státusz, épített örökségét az állami örökségvédelem kiemelt figyelve (Műemléki jelentőségű terület)

felügyeli, vigyázza. Az utóbbi megőrzéséhez azonban nincsenek meg az anyagi feltételek, a népi építészeti emlékek pusztulása felgyorsult, helyrehozhatatlan károkat szenvedett.

Ezek után az itt élők számára a jogszabályok betartása és az ide látogató vendégek kiszolgálása maradt. Jelentősen növelhetné az itt élők életszínvonalát az adottságok még jobb kihasználása. Ilyen terület a barlangterápia, amely a gyógy-barlangok (Baradla, Béke-barlang) nyújtotta – évtizedek óta kihasználatlan – lehetőségeit képzetlen, helyi munkaerő igénybevételével tenné hasznosíthatóvá. Hasonló lehetőség a lovas turizmus, amelynek bázisát a Nemzeti Park kezelésében lévő „Hucul ménes” képezhetné. A különleges környezet igen alkalmas terepe lehetne a konferencia turizmusnak, az öko- és kaland-turizmusnak.

Tény, hogy a jelenleg rendelkezésre álló vendégforgalmi szálláshely struktúrájában és színvonalában nem felel meg a 21. század követelményeinek, és évtizedek óta várat magára egy hatékony térségi vendégforgalmi szervezet. Annak ellenére, hogy a fő attrakciót jelentő barlangi vendégforgalom nem szezonális (a barlangokban egész évben állandó, 10-11 C⁰ hőmérséklet uralkodik), az intenzív forgalom néhány nyári hónapra koncentrálódik. A cél a szezon teljes évre való kiterjesztése, hiszen minden évszak felejthetetlen élményeket nyújt. Ebben szerepet játszhatna az ifjúsági turizmus markánsabb kiteljesítése, amely akár az erdei iskolai programok és bázishelyek intenzívebb kihasználásával, akár a barlangi kalandturizmus előtérbe helyezésével megvalósítható lenne.

A templom madártávlatból

Régi jósvafői családok

Halottak napján felkereste a jósvafői temetőt Dr. Hám Katalin, ük és dédapja emlékét kutatva. Hátrahagyott névjegye elérhetőségei alapján kerestem fel Budapesten, ahol egy jóleső esti beszélgetés során tájékoztatott a hajdani (19. század) jósvafői tanító család – Urbán Károly és Urbán Eduárd – „utóéletéről”, a leszármazottak életútjáról. Reményeim szerint a család-kutatás befejezése után közreadhatjuk azt a Jósvafői Helytörténeti Füzetekben. Most – beharangozóként – a Jósvafőn született, majd országos hírvű pedagógussá vált Dr. Urbán Barnabásról közlünk egy írást, és egy esszét, amelyet 1980. augusztusában ő írt.

Dr. Urbán Barnabás^X **(1897-1985)**

1897. június 4-én született Jósvafőn pedagógus családból. Édesapja, Urbán Eduárd, falusi tanító volt. Édesapja korai halála után édesanyja kétkezi munkával kereste meg a mindennapi kenyeret öt kisgyermekének. 9 éves korában a debreceni tanítói árvaházba került. Onnan járt az elemi IV. osztályába, majd a Református Gimnáziumba, ahol matematikára és fizikára Jakucs István tanította. 1915-ben érettségizett. Utána be kellett vonulnia katonának, kivitték a harctérre. Öt évig volt szibériai hadifogságban. Hazatérése után a budapesti egyetemen folytatta tanulmányait. 1925-ben matematikából, fizikából és filozófiából szerzett középiskolai tanári oklevelet. Elvégezte a Műegyetemen az akkor létesített közgazdasági szakosztály mindkét félévét. 1922-ben gyorsírás tanítására képesítő oklevelet is szerzett.

1924-ben, mint szakvizsgás tanárjelölt kezdett tanítani a nyíregyházi leánygimnáziumban. Pályázat útján 1926. szeptember 1-én a Sárospataki Református Főiskola Gimnáziumához került. Itt tanított 1966 augusztusáig, nyugdíjazásáig és utána még egy évig óraadóként.

1945/46-ban igazgatóhelyettes, majd mb. igazgató, ill. a Főiskola igazgatója. 1947/48-ban tanulmányi felügyelő a megye általános iskoláiban. 1932-ben doktorált, doktori disszertációjának címe: "A középiskolai matematika és fizika tanításának szerepe a világnézet kialakításában."

Megírta a középiskolák matematika tananyagát népszerű, könnyen érthető formában, sok példával. A könyv használatát az OM 43154/1948. III. szám alatt a közép- és középfokú iskolák számára segédkönyvül engedélyezte. Nyomtatásban anyagi okok miatt nem tudott megjelenni, litografált formában használták a megye iskoláiban.

Több éven át volt a Pedagógiai Tudományos Intézet külső munkatársa. 1955-ben felkérésre bekapcsolódott azokba a tudományos kutatásokba, amelyeket az Akadémia indított a nagy múltú (sárospataki, debreceni) főiskolák értékes természettudományos könyveinek a feldolgozására. Ebben a munkában párhuzamosan dolgozott Jakucs Istvánnal.

Urbán Barnabás kiváló szakmai tudással rendelkező, ügyes, hivatását szerető tanár volt, aki nagy hatást gyakorolt tanítványaira. Sárospataki tanítványai közül többen lettek matematikusok, tanárok. (pl. Soós Gyula, Erdős Jenő, Ördög László)

Dr. Urbán Barnabás irodalmi munkássága:

1. A modern fizika kialakulása és főbb kérdései. A sárospataki Főiskola 1928/29. évi ért.
2. A középiskolai matematika és fizika tanításának szerepe a világnézet kialakításában. Sárospatak, 1932.
3. Simándi István, a "pataki mágus". Borsodi Szemle 1960. 6. szám.
4. Az időjárás feljegyzések Sárospatakon 1847-1953 között. Időjárás, 1960. márc-ápr.
5. A debreceni és sárospataki református kollégium legrégebb fizikai eszközei (Jakucs Istvánnal közösen) Fizikai Szemle 1961. 2. szám.^[11]

^X**Dr. Kántor Sándorné: Tudós matematikatanárok Hajdú, Szabolcs és Szolnok megye középiskoláiban (1850-1948) 2. javított, bővített kiadás, Debrecen, 2009.**

Dr. Urbán Barnabás szobra Sárospatakon
Borbás Tibor (1942-1995) alkotása.

K E R T Ü N K B E N

Egy estébe nyúló augusztusi délután ülök a diófa lombsátra alatti padon, s szemlélődöm, elmélkedem, és hallgatom a szökőkút csobogását.

Ha behunyom szememet, álmokat sző képzeletem. Mintha hegyi sziklákon lefutó patak sok hangú zenéje szólalna meg, éppúgy, mint a szökőkút magasba törő vízugarának lehulló csöppjeiben. Így ér vissza a „föl-földobott kő” is oda, ahonnan elindult.

Az életpálya emelkedésének határa is kimért, mint a vízugaré vagy a földobott kőé.

Mennyi hiábavaló erőlködés juttatta már zátonyra a nagy törtetők féktelen vágyait, mert túlbecsülték képességeiket.

Ahogy megfordulok itt a padon, máris előttem a szomorúfűz anyaföld felé hajló ágacskáival. Ahonnan élete elindult, oda tért vissza. Nekünk is szól képletes szavaival a régi üzenet: „porból lettünk, porrá leszünk”.

Kezdet és vég egybeolvad, mint a Föld és az Ég a horizont szélén.

A lehulló vízugar és a földet kereső fűz a szelíd alázatot példázza.

Megalázkodni azonban soha nem szabad vélt emberi „nagyságok” előtt, emberi méltóságunk rovására. A teremtett világ csodái előtt tisztelettel hajlik meg minden igaz ember.

A világ legnagyobb törvénye: az igazság. Ez a legmagasabb eszmény, amelyért érdemes, de egyben szent kötelesség is küzdeni. Minél közelebb jutunk hozzá, annál szebb lesz az emberhez méltó élet. Bizony, ez lenne álmaink vágya és vágyaink beteljesedése!

Lassan már leáldozóban a Nap s búcsúzni kezd. Bíbor palástjával még betakarja az Ég alját. Futó felhők jönnek-mennek. Ki tudja honnan-hová? Száguldó gondolataim versenyre kelnek velük. Fürkészni próbálom a nagy Természet és énem kis világának most felötlő rejtjelmeit. De válaszom csak fogyatékos és bizonytalan. Bármennyire tágul is az emberi tudás határa, korlátai mégis adottak, hiszen az ismeretek igazságrendszere kimeríthetetlen. Annyi bizonyosságom csak van, hogy az anyagi világ jelenségei az ok és okozat elválaszthatatlan egységében és lényegük kibontakozásának célszerű irányában valósulnak meg. Felfedett kapcsolatuk azután természeti törvények megfogalmazásában, mint megismert igazságokban nyernek kifejezést.

A kutató szellem a természeti jelenségek folytonos változásaiban, a csillagóriásoknál éppúgy, mint a parányok parányainál, az atomoknál, a változatlant, az állandót akarja megállapítani, s ahol lehetséges, azt matematikai formulákba is rögzíti.

A makrokozmosz és mikrokozmosz világfolyamatában a tömegvonzás az az állandóan ható erő, amely benne egyensúlyt tart.

A gondolkodó ember azonban nemcsak az őt körülvevő világ megismerésére törekszik, hanem érzelmi és akarati tulajdonságait is számba veszi. Csak így alakíthatjuk ki helyes világnézetünket, amelyben a van és a kell fogalma magasabb szinten fonódik egybe.

Szellemi életünk az ismerés és az értékelés szálaiból van összeszöve. Előbbi az értelem, utóbbi inkább az érzelem talajából nő ki, de egymástól nem választhatók el. Világnézetünk mélysége és belső tartalma szempontjából az utóbbi tekinthető jelentősebbnek.

A megismerés folytán kialakított világképünk mellett önként felvetődik az a kérdés, hogy mi az ember értéke, célja és mi a kötelessége önmaga, embertársai és a társadalom iránt. A választ világnézetünkkel adhatjuk meg. Tudásunk csak külső világunk képe, eszményeink azonban belső világunk valósága. Tudás az út, eszmények az útjelzők rajta, amelyek az igazság felé mutatnak.

minél többet tudunk a természeti jelenségekről, annál csodálatosabbnak látjuk a mindenség harmóniáját. Lelkünk harmóniája pedig a tudás és az eszmény sok színezetű akkordjaiból alakul ki.

Minden becsületes szándék az igazság szeretetéből válhat nemes tette. Az igazság fényében ragyog a szellem, tőle nyeri világosságát az emberi értelem, általa teljesül be minden szépség. Csillag-világok keletkezhetnek vagy elmúlhatnak, de az igazság ereje örök és győzedelmes.

Az idő folyását földi mértékkel, akár emberöltővel mérve, ennek az útnak inkább csak kanyarodásait, hullámozásait láthatjuk. Jóval nagyobb időtávlat kellene ahhoz, hogy a folyamatos emelkedést, e világ tökéletesedésének biztos irányvonalát megismerhessük. Amit társadalmi fejlődésnek látunk, az az igazság szükségszerű kibontakozása és érvényesülése. Bízást hinnünk kell ezért, hogy a vajúdo világ ellentmondásai mellett is a népek nagy családjára egy boldogabb jövő vár.

Holnapra gondolva már búcsúzni kell. De minden búcsúzásban van valami visszahúzó erő. Fáknak, bokroknak már csak sziluettjét látom, rám pedig az Ég kupolája borul. Varázslatukból marasztalásukat érzem. Rövid ideig maradok is.

Az ember élete folytonos búcsúzás. A tovatűnő pillanatokban búcsúzunk önmagunktól. Életünk egy-egy kis darabja töredezik le a múlt idővel. A múlt és jövő partjai közt elfolyó örök jelen egyre inkább a jövő partjait mossa, míg a másik oldalon a szeretetre és fájdalomra, a sikerre és kudarca széttört életünk milliárdnyi emlékdarabját múlttá tornyosítja.

Ha már hervadoznak is életutunk mentén a színes virágok, a reménység örökzöld lombjai még akkor is hívogatóan integetnek felénk.

Már pihenőre ment a Nap, nyugovóra a Természet. Elindulok hát otthonomba.

Nincs már zenéje a vízsugárnak, elnémult a fűz leveleinek suhogása is. Nincs már fény a Földön, csak az Ég lámpásai gyúltak ki. Menetközben még néhány száguldó meteorit tűzijátékában gyönyörködöm. Ők most az Ég követői nálunk. Mintha biztatóan mondanák nekem: ne félj csapásainktól, mert izzó testünk a tengert szomjúhozza. Úszó felhők közt bujkáló csillagok kedvesen, ismerősként hunyorgatnak rám, talán azt üzenik, hogy ők a mi földi lakóhelyünkkel együtt, egy sorsközösségben élnek az Univerzum óriási családjában.

Lassan haladva kertkapum felé, lelkem csendjében már csak szívem hangjának melódiáját érzem a szeretet csodatevő erejéből és a jóság melegéből.

De szép is a magány, ha tiszta gondolatok ihletője és nemes érzelmek ébresztője!

Búcsúzásul még egy pillantás, itt lent a kerti fák egybemosódó árnyaira és ott fenn a kéklő messzeségbe!

Mögöttem már a kiskapu. Látomásaimat magammal viszem álmom világába is. Bárcsak minden más követő holnapnak hajnalhasadása minél több meleget árasztana az igazságot és boldogságot áhító emberiségre!

Betegeknek, az élet terhe alatt roskadozóknak pihentető jó éjszakát! Jó éjszakát.

Sárospatak, 1980. augusztus

Dr. Urbán Barnabás

Tíz éve hunyt el Dr. Jakucs László

A tájház barlangkutatás-történeti kiállításának egyik intim szegletében emlékezünk meg a 20. században itt működött legjelentősebb kutatókról, Dr. Kessler Hubertról, Dr Papp Ferencről, Balázs Dénesről és Dr. Jakucs Lászlóról.

Most, Dr. Jakucs László távozásának tízedik évfordulóján ismét elolvastam azt a levelezőlapot, amelyet nem sokkal halála előtt, 2000 júliusában, a Falunapok alkalmából tett látogatása után küldött (az emlékét megörökítő kis tablón olvasható):

„Az a település, amelyik ilyen gyönyörű tájházat hoz létre, nem csak a múltját ismeri és tiszteli mélységesen, de bízhat a jövőjében is! Köszönet; tisztelettel és szeretettel az alkotóknak!

Jósvafő, 2000. júliusában

Jakucs László”

Rendkívül sajnálatosnak tartom, hogy Dr. Jakucs László tudományos archívuma, kézirat-, fotó-, és könyvtára eddig nem kaphatott méltó helyet itt az Aggteleki Karszton egy olyan emlékszobával kiegészítve, ahol nemcsak emlékezhetnénk a tudósra, de kutathatnánk is az életművét, megkísérelve folytatni azt a szerteágazó adatgyűjtő, elemző, szintetizáló munkát, amelyet Neki már nem volt ideje bevégezni! Remélem nem kell a 25. évfordulóig várnunk, mert azt talán már mi sem fogjuk megélni!

Részletek a jósvafői tájház barlangkutatás-történeti kiállításából

A közelmúlt történelme

Kis József: Borsod-Abaúj-Zemplén Megye 1956. Abaújszántói, Edelényi és Encsi Járás. Borsodi Levéltári Füzetek 47. Miskolc 2007.

„JÓSVAFŐ

Október 30-án a járási munkástanács utasítására 13 tagú munkástanácsot választottak, amelynek elnöke Bak Albert földműves, elnökhelyettese Miskolczy József református tiszteletes lett. A testület tagjai többnyire középparasztok és kulákok voltak. A tanács vezetőit — Kiss László elnököt és Maksa József titkárt — leváltották.

A községben igen korán, már 1956. november 15-én megalakult a 11 tagú községi MSZMP pártszervezet. A szervezet élére Intéző Bizottságot választottak, amelynek elnöke Győri Béla segédmunkás, tagjai pedig Kiss László vb elnök és Maksa József vb titkár lettek.²⁰³ A tanács 1957. január 24-én tartotta első ülését, amelyen mivel Kiss László vb elnök eltávozott, egy vb tag pedig meghalt, a helyükre másokat választottak. Tekintettel arra, hogy három tanácstag hely is megüresedett, a volt Forradalmi Munkástanács tagságából Bak Józseffel, ifj. Bak Lászlóval és Jóna Illéssel egészítették ki a testületet a választásokig²⁰⁴

²⁰³ «» B.-A.-Z. m. Lt. XXXV/1. 22. f. 3/47. ő. c. Jegyzőkönyv a Jósvafői MSZMP szervezet 1956. nov. 15-i alakuló üléséről.

²⁰⁴ A járási tanács ez utóbbi határozatot valószínűleg megsemmisítette, mivel egyikük sem vett részt a tanács ülésein. A munkástanács kétharmadát, Bak Albert elnököt, Garan Bertalan földműves, P. Bak János földműves, Körtvélyi Pál tanító, Tóth Béla földművest, Deli János tisztviselő, Geregyuly Ferenc földműves és Sie László földműves tagokat internálták.”

A BAZ. megyei Levéltár kiadványában közölt dokumentum több, eddig ismeretlen tény tartalmaz. Ha valaki ismeri ezek részleteit, kérem jelezze a szerkesztőségnek!

TSZ szervezés a múlt század 50-es éveiben

Kevés tényszerű adattal rendelkezünk a TSZ-ek szervezéséről, annak jósvafői eseményeiről. Az alábbi – az Edelényi Járásra vonatkozó - összesítő táblázatot **Pestovics János: A földtulajdonlás története Borsod megyében, 1949-1953. – 2. köt.- (forráskiadvány) Miskolc, 2002.** 192. oldalán találtuk:

Borsod-Abaúj-Zemplén megye – Kimutatás az előkészítő bizottságokról (Edelényi járás)

Sorszám	Községek nevei	Család	Tag	Agrárprol.	Félprol.	Kisparaszt	Közép-paraszt	Földter. megoszl.
1.	Szendrőlád	16	16	5	5	4	2	54
2.	Perkupa	10	10	-	6	4	-	22
3.	Lak	5	14	-	-	10	4	47
4.	Szin	12	12	7	3	2	50	-
5.	Galvács	3	3	-	2	1	36	-
6.	Tornaszentandrás	5	5	1	3	-	-	-
7.	Jósvafő	7	7	6	-	1	-	13
8.	Szinpetri	6	6	-	-	6	-	26,5
9.	Ziliz	5	5	-	-3	2	-	31
10.	Damak	12	18	12	2	4	-	55,5
	Összesen:	81	96	24	21	40	11	350,5

Korabeli plakátok

A Magyar Távirati Iroda híryanagái Jósvafőről a II. Világháború előtt

MTI 2. kiadás 1934. július 12. 8 óra 40 perc

J ó s v a f ő, július 12. Az Aggteleki-cseppkőbarlang legújabb, Jósvafő községnél lévő bejáratához vezető autóutat Abauj-Torna vármegye a napokban adta át a forgalomnak. Az új autóúttal lehetővé válik a barlang megközelítése a csodálatosan szép, erdőn, jósvafői völgyön keresztül. A barlang ezen az új úton Miskolctól Színen át másfél óra alatt érhető el. /MTI/ B1/Sz

MTI 12. kiadás 1934. szeptember 2. 20 óra 50 perc

„B ó d v a s z i l a s, szeptember 2. Bárczay János, a tornai választókerület országgyűlési képviselője, vasárnap beszámolót tartott, amelyen Lázár Andor igazságügy-miniszter is felszólalt. A beszámolón, amelyen mintegy háromezer főnyi közönség hallgatott végig, részt vettek Melczer Lilla, Farkas Béla, Zsóry Lajos országgyűlési képviselők, továbbá Patay Samu és Fáy Ispán főispánok s igen sokan a vármegye előkelőségei közül.

Bódvaszilason díszkapu várta a vendégeket, amely előtt Upponyi József lelkész köszöntötte Lázár Andor igazságügy-minisztert. A miniszter keresetlen szavakkal köszönte meg az üdvözlést.

Délután a beszámoló előtt Szin, Jósvafő és Szöllősardó községbeli leányok és legények színpompás felvonulásban bemutatták festői népviseletüket.”

MTI 18. kiadás, 1934. szeptember 22. 13 óra 10 perc.

A baradlai (aggteleki) cseppkőbarlang jósvafői gondnoksága közli: A napokban az a téves hír terjedt el, hogy az aggteleki cseppkőbarlang jósvafői bejáratánál földomlás következtében szünetel a forgalom. A valóság az, hogy Abauj-torna vármegye elrendelte az új jósvafői bejárat stílszerű kiképzését és kifalazását és e munkálatok miatt szünetelt néhány napig a forgalom, amely a mai naptól kezdve újra megindult. Az eddigi gyertya világítás helyett négyszáz gyertyafényű reflektorok fénye mellett gyönyörködhetik a közönség a barlang legújabb felfedezett csodáiban, amelyeket legjobban Jósvafő községből lehet megközelíteni (vasútállomás Szin, Abauj-Torna vármegye). Elkészült továbbá a jósvafői bejáratához vezető új megyei autóút, továbbá a barlangi utak, amelyek lehetővé teszik az új jósvafői szakasz kényelmes megtekintését. (MTI./To/L)

A Rákóczi Szoboralap javára 1935. évi január hó 12-től 19-ig befolyt adományok:

Abony község pénztára	80 P
Kállósemjéni róm. kat. elemi iskola V-VI. osztálya	1 P 60 f.
Bácsalmás község előjárósága	22 P
Szeged város gyűjtése	386 P 60 f
Gyömrői járás főszolgabírája	95 P
Jósvafő-i körjegyző	6 P 80 f

(Ez valószínűleg a budapesti Kossuth Lajos téri (Parlament melletti) Rákóczi szobor gyűjtésére szolgált.)

Rákóczi-szobor a Kossuth-téren

(A lovasszobor II. Rákóczi Ferenc halálának 200. évfordulójára készített, Pásztor János (szobrász) és Györgyi Dénes(építész) 1937. május 2-án felavatott alkotása. A 4,7 méteres svéd gránit talapzaton 6 méter magas bronz lovas szobor áll. A Kossuth tér déli végében, arccal észak felé néző szobor talapzatának felirata a valódi évforduló dátumát, 1935-öt jelzi.)

MAGYAR ORSZÁGOS TUDÓSÍTÓ

Budapest, 1929. március 28. Második kiadás, XI. évfolyam 72. szám, 11.30

TURISZTIKA

A MAGYARORSZÁGI KÁRPÁT EGYESÜLET BÖRZSÖNY-OSZTÁLYA március 30-31-én és április 1-én kirándulást rendez az aggteleki barlang megtekintésére. Utirány: Szin-Szinpetri-Jósvafő-Aggtelek. Indulás 30-án 23.40 órakor a Keleti pályaudvarról. találkozás 23 órakor a Keleti pályaudvar III. osztályú jegyváltó csarnokában. Utiköltség 14.- pengő. vezető: T h u r ó c z y Lajos. (MOT)B.

Meteorológiai megfigyelések Jósvafőn a 20. században

A Magyar Országos Levéltár „Könyomatos” gyűjteményében bukkantunk a Magyar Távirati Iroda II. Világháború előtti híryanagái között jósvafői eredetű meteorológiai adatokra, amelyek főleg szélsőséges csapadék adatokat tartalmaztak:

17. kiadás 1939. május 3. 13 óra 10 perc

A Meteorológia Intézet jelenti május 3-án délben 12 órakor:

Hazánkban a reggel 7 óráig terjedő 24 óra alatt, az ország déli és keleti széleinek egyes részeit kivéve mindenütt volt eső, amelynek mennyisége a nyugati határszélen és az ország északi harmadában az 5 mm-t is meghaladta. Legtöbbet jelentett: Gyöngyös 12, Galánta 9, Magyaróvár, Visegrád és **Jósvafő 8** mm-t. (MTI).

14. kiadás 1939. május 24. 13 óra

A meteorológia Intézet jelenti május 24-én délben:

Hazánkban a reggel 7 óráig tartó 24 óra alatt az ország északnyugati szélét kivéve még mindenütt volt eső, többhelyen zivatar, Verebélyen, Sóháton és Iszván jégeső, sőt néhány helyen felhőszakadás is. A legtöbb esőt jelentette: Jászó 60, Alsókéked 56, iszka 48, Sóhát 42, Bódvaszilás 38, Alsószinvér 35, **Jósvafő 32**, és Gyöngyös 31 mm-t.

11. kiadás 1939. augusztus 7. 13 óra 20 p.

A Meteorológia Intézet jelenti augusztus 7Házánkban a reggel 7 óráig tartó 24 óra alatt még majdnem mindenütt volt eső, amely az ország északi részein zivatarokkal járt. A legtöbbet jelentették: Szentes 35, Alsószinevér és **Jósvafő 24**, Rozsnyó 23, Alcsut és Királymező-én délben 12 órakor:

Hazánkban a reggel 7 óráig tartó huszonnégy óra alatt majdnem mindenütt volt zivatarral, Szekszárdon, Szécsényben, Jászón, Nyíregyházán és Balkányban jégesővel járó eső. A legtöbbet jelentette: Tokaj 49, Nyíregyháza 39, **Jósvafő 34**, Tiszafüred 31, Mátészalka 25, Balkány 24, Tarcal 22, Szendrőlád 20 mm-t.

15. kiadás 1939. szeptember 4. 12 óra 35 perc

A Meteorológiai Intézet jelenti szeptember 4-én délben:

Hazánkban a reggel 7 óráig tartó 24 óra alatt még majdnem mindenütt volt eső. A legtöbbet jelentették: Szentes 35, Alsószinevér és **Jósvafő 24**, Rozsnyó 23, Alcsút és Királymező 17, Svábhegy és Kerecke 16, Cegléd és Szolyva 15, Bánhida 14., Miskolc 13, és Budapest 10 mm.

13. kiadás 1939. szeptember 16. 12 óra 15 perc

A Meteorológiai Intézet jelenti szeptember 16-án délben:

Hazánkban országos jellegű esőzés alakult ki. A Duna folyása mentén, továbbá a Felvidéken rendkívül heves zivatarok tomboltak, és számos helyen felhőszakadászerű eső volt. Rendkívül nagy csapadékmennyiséget jelentett kalocsa 50, Salgótarján 51, **Jósvafő 55**, Rozsnyó 57, Bábolna 63, Rimaszombat 81. Jégeső volt Losoncon, továbbá a Bakony, Pilis és Börzsöny hegység egyes részein.

12. kiadás 1941. június 21. 12 óra 40 perc

A Meteorológiai Intézet jelenti június 21-én délben:

A Kárpátok medencéjében még mindig tengeri eredetű légtömegek foglalnak helyet és felszálló mozgásuk tegnap is sok helyen okozott többé-kevésbé heves zárporesőt és zivatart.

Jósvafői Helytörténeti Füzetek 35.

Nagyobb esőmennyiséget a következő helyeken kaptak: Pápa 22, Bódvaszilás 30, **Jósvafő 32** mm-t.

4. kiadás 1948 július 17. 12 óra 35 perc

A meteorológiai Intézet jelenti július 17-én, szombaton délben:

Esztergom, Bánhida és Mór környékének kivételével mindenütt esett eső, sok helyen igen kiadós mennyiségben. Gyöngyös 61, Sátoraljauhely 56, Tarcal 53, Tiszafüred 48, Csenger 44, **Jósvafő 42**, Putnok 39 mm-t jelentettek. Az esők nagy része zivatarral járt.

A megtalált adatok arra ösztönöztek, hogy felkutassam a hajdani észlelések helyét és az észlelők személyét. Ebben az Országos Meteorológiai Szolgálat segített, akik az alábbi adatokat küldték:

Észlelők neve	Észlelő foglalkozása	Észlelő munkájának kezdete	Észlelő munkájának vége	Állomástörténet
dr. Hessler Hubert	mérnök, barlangigazgató	1939-09-01	1942-06-30	-
dr. Hessler Hubert	mérnök, barlangigazgató	1942-07-01	1943-09-30	A háború alatt, a frontátvonulás során a csapadékmérő megsérült, a nyomtatványok megsemmisültek, ezért 1944. november-1945. június 10 között nem volt mérés. 1948. márciusában a csapadékmérő állomást az akkori észlelő, Leskó József barlangvezető átadta Révész Lajos barlangigazgatónak. Az állomás 500-600 m-rel távolabbra lett áthelyezve, az igazgatói lakás előtti téren lett felállítva, szemben a Tengersizem Szállóval (magassága: 250-270 m között). Révész Lajos vezetése alatt a csapadékmérő állomás nem volt megbízható, nem küldte a csapadéklapokat, ez tűnik ki a hálózati ellenőrlés jelentéséből. 1954. februárjában Leskó József kérte a csapadékmérő és a hőmérőház visszahelyezését a lakásához, az áramfejlesztő telepre, ahol régebben is volt az állomás (240 m tengerszint feletti magasság).
Leskó József	barlangvezető	1943-10-01	1948-02-29	
Révész Lajos	barlangigazgató	1948-03-01	1949-09-30	
Holló Tivadar	villanyszerelő	1949-10-01	1950-06-30	
Leskó József	barlangvezető	1950-07-01	1950-12-31	
Mizse Árpád	szállodai alkalmazott (Tengersizem Szálló)	1951-01-01	1954-02-28	
Leskó József	-	1954-03-01	1967-10-19	Ez a csapadékmérő állomás lent a faluban működött. 1957-től kilenc éven át folytak párhuzamos csapadékmérések az Aggteleki fennsíkon létrehozott klímaállomással. A párhuzamos adatsor szerint ez az állomás több csapadékot mért, mint a 65 m-rel magasabban fekvő éghajlati állomásunk.

Jósvafői Helytörténeti Füzetek 35.

Észlelők neve	Észlelő foglalkozása	Észlelő munkájának kezdete	Észlelő munkájának vége	Állomástörténet
Kun András	-	1957-12-01	1958-01-01	Az Éghajlatkutató állomás 1957 novemberében kezdte meg működését, a bekötött klímaívek az Archívumunkban megtalálhatók 1957. nov. 19-től 1971. január 31-ig. Az Aggteleki fennsíkon, a Barlangkutató állomás szomszédságában, kb. 315 m-rel a tengerszint felett volt felállítva az éghajlatkutató állomásunk. Kilenc éven át vele párhuzamosan folytak a mérések lent a faluban, 65 m-rel alacsonyabb szinten levő régi R1 állomáson.
ifj. Bartha Lajos	-	1957-12-01	1977-07-23	
Berhidai Gyula	-	1958-01-01	1960-01-01	
Zámbó Kornél	-	1960-01-01	1961-01-01	
Tóth József	-	1961-01-01	1963-01-01	
Maucha László	-	1963-01-01	1974-01-01	
Borzsák Péter	-	1971-01-01	1973-03-31	
Szilvay Péter	-	1973-11-01	1977-07-23	Az állomáson a részleges észlelések 1957.nov.19-én a 14 órás méréssel kezdődtek. A barométeres észlelések 1958. jan. 10-én este kezdődtek. 1958-ban felszerelésre került a napfénytartam-mérő, ombográf, talajhőmérő sorozat (0, 2,5,10, 20 cm) 1962-ben megállapítják, hogy a csapadékmérő nem használható, ezért új műszerre cserélik. A barométert áthelyezik. 1970-ben bevezetik a bizonylat készítését. 1970.nov. 21-22-én felszerelik a szélirót. 1972-ben higrográf csere. 1977. nyarán az állomást áttelepítették kb 100 m-rel délebbre, és 5 m-rel magasabb szabad területre. Az állomáson az észlelést a beosztott technikusok felváltva végezték. Hálózati ellenőreink jelentéseikben eleinte közepes színvonalú, majd a 70-es évek közepétől (Szilvay Péter vezetése alatt) már jó állomásnak minősítették. 1977. májusában a napfénytartam-mérő üveggömböt a kutatóállomásról ellopták. Zúzvara mérések 1967. januárjában kezdődtek. Korongos megfigyeléseket nem végeztek.
Szilvay Péter	telepvezető	1977-07-24	1979-01-01	Ez az éghajlatkutató állomásunk 1977. július utolsó hetében lett 100 m-rel délebbre telepítve az előzőtől, és július 24-én kezdte meg az új helyen a működését. Ez az állomásunk is a VITUKI Karsztvízkutató területéhez tartozott, az észlelői a Karsztvízkutató technikusai voltak, a bizonylatokat viszont mindig ugyanaz a személy (általában a telepvezető) készítette. Az állomás műszerkertje sokkal ideálisabb
Novák István	-	1977-07-24	1985-06-01	
Izápy Gábor	telepvezető	1979-01-01	1985-06-01	
Pintér István	-	1985-07-31	1988-01-01	
Dely Ferencné	-	1988-01-20	1989-05-01	

2011 decemberében

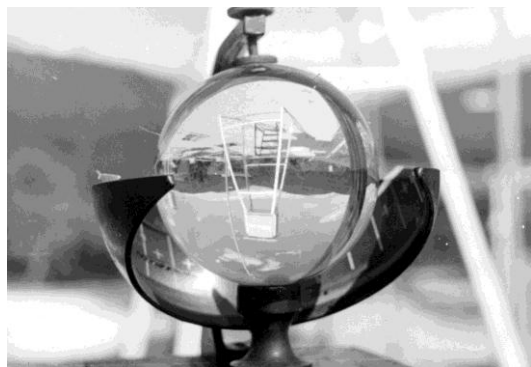
Jósvafői Helytörténeti Füzetek 35.

Észlelők neve	Észlelő foglalkozása	Észlelő munkájának kezdete	Észlelő munkájának vége	körülmények között fekszik, mint a régi, szakmailag igen jó a műszerek elhelyezése. A 70-es, 80-as években kitűnő állomásnak volt minősítve (Szilvay Péter és Izápy Gábor vezetése idején) .
Pintér Istvánné	-	1989-05-01	1992-11-20	
Németh Máté	-	1990-01-01	1996-10-31	1985. márc. 31-én a VITUKI a Jósvafői Karsztvízkutató állomást az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóságnak adta át további üzemeltetés céljából. Ezt követően az éghajlati állomásunk új észlelőt kapott, és a jelentések minősége visszaesett. A minősítése gyenge fokozatú lett, sok volt a hiba a bizonylatban, a csapadékfajták felismerése, naptévesztés nem volt helyes. Ez az állomás 1996. november 30-ig működött K4-ként, majd 1996. december 1-től megszüntették az észlelő elköltözése miatt. 1967. januárjától végeztek a településen zúzmara méréseket. Korongos megfigyelések egyáltalán nem voltak. Az utolsó feldolgozott zúzmara jelentő lap: 1992. február.

A hajdani észlelők közül – az állomást „kitűnő” minősítéssel vezető – **Szilvay Pétert** kértem fel az akkori észlelések leírására, amelyet az alábbiakban adunk közre:

Meteorológiai észlelések a Papp Ferenc Kutatóállomáson

A Kutatóállomáson már az ötvenes évek végétől folytak rendszeres meteorológiai észlelések az Országos Meteorológiai Szolgálat megbízásából. Az első észlelőkert a Meteorológiai Intézet építette ki a maitól északi irányban kb. 60-80 m-re északra. Kezdetben havonta jelentő klímaállomás szerepet töltött be. Az 5x5 m-es szabványos drótkerítéssel körülvett kis kertben kezdetben két műszerház, szélzászló, csapadékgyűjtő (ombrométer), csapadékregisztráló (ombrográf) valamint sekély és mély talajhőmérők voltak. A mérőszekrényekben száraz-nedves hőmérőpár, maximum és minimum hőmérők, hőmérséklet és páratartalom regisztrálók foglaltak helyet. Éjszakai időszakban talajmenti minimum hőmérőt helyeztünk ki. Mivel a kertet délről bokrok takarták ezért a napfénytartam-mérő különleges kis üveggömbjét a bokrok déli oldalára, a kerten kívülre telepítették. Mivel itt nem volt védve, előfordult, hogy ellopták a látványos kis műszert.

A napfénytartam-mérő

A légnyomás mérésére szolgáló higanyos barométert és íróberendezést a főépületen belül helyezték el. Az észlelések naponta 6₄₅, 12₄₅ és 18₄₅ kor történtek. Azért pont háromnegyedkor, mert a jósvafői helyi idő 15 perccel jár előbbre a pestitől.

A kerten kívül a Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Intézet megbízásából két szabványos párolgásmérő kádban végeztünk észleléseket tavasztól őszig. Ez úgy történt, hogy a rendes észlelésekkel együtt a kádak vizének felszíni hőmérsékletét és vízszintjét mértük egy speciális mikrométeres műszerrel.

Télen, ha volt hó, hó-víz egyenérték méréseket folytattunk. Ez bizony elég kíméletlen dolog volt. Minden reggel egy 100 m hosszú vonal mentén 10 ponton egy fém mérőhengert dugtunk a hóba, megmértük a vastagságot, majd óvatosan a hengerbe szorult hóval együtt kiemeltük, majd egy karos mérleggel megmértük a súlyát. Eltartott vagy egy órát, ha fúj, ha esett. Kezünk-lábunk jéggé fagyott a végére.

A 60-as évek végén új műszert, egy szélregisztráló berendezést szereltek a főépület tetejére. Azóta meghatározó tájképi elem a tetőn forgó szélkanál és szélzászló. Ekkortól előkelőbb, napi jelentő, ún. szinoptikus állomás minősítést kaptunk. Ekkortól minden reggel kódolt számjel-táviratban küldtük az előző napi adatokat Budapestre. A mindenkori jósvafői Postáskisasszonyok már 8₁₅-kor türelmetlenül telefonáltak: Mi van a meteorral? Ugyanis legkésőbb 9-re elsőbbséggel Pesten kellett lenni a táviratnak. Az akkori telefonviszonyok mellett ez nem volt egyszerű feladat, Ők meg prémiumot kaptak, ha pontosan érkeztek ezek a táviratok! Nekünk viszont 8 és 9 között már más feladatunk volt, a földrengésmérő állomás pontos idő beállítását és az előző napi regisztrátumok előhívását kellett végezni a sötétkamrában. Azért mindig megoldódott valahogy! A 70-es évek elején Maucha László tervei alapján egy új műszercsoport létesült. Hó-víz egyenérték regisztrálót készítettünk, lényegében saját kivitelezésben. Ez egy fagyálló folyadékkal töltött 1 m² felületű párna volt, ami egy tartállyal volt összekötve, amiben úszós szerkezet regisztrálta a folyadékszintet. A hó súlya

kiszorította a fagyállót a párnából, a tartályban a szintmérő mutatta a változást. A párnát légteleníteni kellett, aminek az volt a módja, hogy addig szívtuk egy csövön a folyadékot, amíg buborékmentes nem lett. Hogy ezalatt mennyi fagyálló került a szánkba, jobb ha nem firtatjuk!

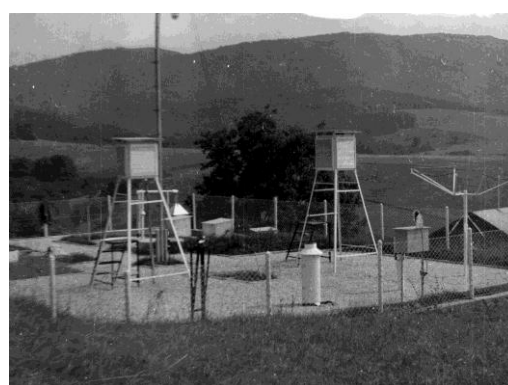
A VITUKI-tól kaptunk egy érdekes új berendezést is, egy kis faházikót, jókora tölcserrel a tetején, ami a behulló csapadékot egy 200 l-es vashordóba vezette. Az összegyűlt vizet trícium tartalomra vizsgálták. Ez a hidrogén-ion a légköri atomrobbantások során kerül a levegőbe, majd a csapadékba. Nem a sugárveszély, hanem a víz kormeghatározása miatt volt fontos ennek vizsgálata.

A 70-es évek közepére a régi meteorológiai kertet annyira körbenőtték a bokrok-fák, hogy már nem lehetett a területre jellemzőnek tekinteni, ugyanis egy észlelő állomásnak árnyékmentesnek, szél által bejárhatónak kell lenni.

A régi kert és párolgásmérő kád (balról a második Papp Professor)

Ekkor a Meteorológiai Intézettel egyeztetve áthelyeztük a mostani helyére a kertet.

Az épülő és az elkészült új kert (fotó: Izápy)

Igazság szerint nem volt mindenben szabályos ez az áthelyezés, mert legalább egy éven át párhuzamos méréseket kellett volna végezni a két helyen. Viszont senki nem tudott biztosítani új mérőberendezéseket, műszereket, így a régieket voltunk kénytelenek áthelyezni az új helyre. Mindezt úgy, hogy egy napig se

maradhettek ki a folyamatos mérések. A kísérleti hóregisztráló is átkerült, kiegészülve egy azonos felületű temperált olvadékregisztrálóval.

Az új helyen végre egy zárt, bekerített területre kerültek műszereink. Minden segédeszközt, regisztráló papírt, jegyzőkönyvet védett szekrényekben, helyben tárolhattunk. A közlekedést és leolvasást villanyvilágítás segítette. A csapadékregisztráló télre automatikus leolvasztóval egészült ki. Csak a hőmérés maradt ugyanolyan utálatos mint régen. Hiába volt az új hóregisztráló, a hagyományost csak kellett csinálni, Már csak a kalibrálás miatt is.

A mérésekben a Kutató több dolgozója vett részt . Ezek olyan feladatok voltak, amiket folyamatosan, ünnepre, hétköznapra, időre, személyes bajokra való tekintet nélkül csinálni kellett. Nem volt kibúvó, szabadság, kisebb betegség, semmi. Ezért váltottuk egymást hetenként.

Időközben a Kutatóállomás hidrológiai kutatásai megkívánták, hogy egy sokkal kiterjedtebb csapadékmérő rendszer épüljön ki. A környékbeli településeken Aggtelektől Égerszögön át Tornanádaskáig megbízottak végezték a csapadék méréseket. A lakatlan hegyek között havi csapadékgyűjtőket helyeztünk el, mint pl. a Nagyoldalon a Jány-rétjén, vagy az Alsóhegyen. De ez már más történet.

Aztán így folytatódott ez a 80-as évek végéig. Azóta a meteorológiai állomást automata berendezés váltotta fel, s hogy ma működik-e, nem tudom. (IGEN, a Szerk.) Azért van egy nagyon személyes „emlékem”. Már több mint 30 éve elkerültem a Kutatóállomásról. Nem olyan régen még rendszeresen azt álmodtam, hogy elaludtam a reggeli észlelést és ez komoly ijedelmet okoz. Aztán – álmomban – megnyugtattam magam, hiszen ott van Izápy Gábor, ő olyan lelkiismeretes, meg korán is szokott kelni, bár nem Ő a soros, de biztosan megcsinálta – és aludtam tovább!

A Vass Imre barlang előtti házikó és az ombográf (csapadékmérő)

Üzleti élet Jósvafőn a 20. században

Pályázati forrásból újul meg ebben az évben Jósvafő legcsúnyább épülete, az önkormányzati tulajdonban lévő – jelenlegi – Kecő ABC.

Ez adta az ötletet, hogy egy kicsit a múlt századi jósvafői „üzleti élet” után kutassunk.

Először Berecz Bélánét – Vilmukát – kerestem fel, aki nemrégén múlt 70 éves, sok mindenre kell emlékeznie:

- A legrégebbi boltra mikorra tetszik visszaemlékezni?
- A legrégebbire a Jolán néni boltjára emlékszem, itt, ahol a Pogány Laci bácsi műhelye volt, annak az első szobájában. Gáspár Béláné, Czafik Jolán volt a boltos.
- Miket árult benne?
- Minden féléket: édességeket, fűszereket, petróleumot, gyufát. Cukrot sem vettek sokat régen. Egész héten a tejet itták, egyedül vasárnap reggel volt tejes kávé, amihez cukor kellett. vagy ha süttek kalácsot, hát abba kellett.
- Mi a legemlékezetesebb története ezzel a Jolán néni féle bolttal kapcsolatban?
- A bátyám öt évvel idősebb volt nálam, ezzel a Tarjányi Ferivel...46-ban lehetett ez, akkor jött be a Forint...Nekem akkor adtak egy pengőt, én a pénzt ugye akkor nem ismertem...se egy forintot, se egy pengőt addig nem láttam, kezembe nyomták, hogy menjek be a Jolán néni boltjába, 20 fillér volt már akkor egy baba-cukor, forint volt, hozzak én nekik 5 baba-cukrot. Bementem, Jolán néni nem figyelte meg azt, hogy egy pengős volt, odaadta az 5 babacukrot. Mikor hoztam ki nekik, nevettek. Mondom nekik: Mit nevettek? Hát mondják, hogy az már nem is jó pénz volt!
- És milyen volt az a baba-cukor?
- Baba figurája volt, kis feje, teste.
- Akkoriban milyen gyakran mentek boltba?
- Most mindenki oda jár, egy nap sem marad ki. Akkoriban nem. Hisz kenyeret süttek, lisztjük vót, zsírjuk vót, tejük vót.
- Egyáltalán: mit lehetett kapni a boltban?
- A polcokon főleg fűszerek voltak, meg gyufa, meg petróleum a lámpába, ami akkoriban kellett.
- De hát akkor már a Hangya Szövetkezeti bolt is megvolt? Ki járt akkor ide- vagy oda?
- Mivel ez közelebb volt hozzánk, mi ide jártunk. Egy helyiség volt, és abban volt minden.
- A Hangya az sokkal nagyobb volt, jártam abba is, emlékszem...Talán Dudás Laci bácsi volt először a boltos, bár Ő a lakásukon is nyitott boltot.
- Hogy volt berendezve akkoriban ez a bolt?
- A kocsma felé volt egy hosszú pult végig, megette meg polcokon az áruk. Az épület melletti házat lebontották, egy régi ház volt. Két kis ablak volt elől. Fehér eleje. Az asszony a Gábor anyjával vót testvér, az ember meg az apjával. Garan Piroska meg Garan Emma (Gábor mamája) testvérek vótak, Garan Béla meg Garan Berti bácsi, a nagyapja.

Hangya fogy. és ért. szövetkezet

A HANGYA Szövetkezet boltja és kocsmája II. Világháború előtti jósvafői levelezőlapokon

A HANGYA stratégiai alapelve e bajok orvoslására az volt, hogy lerövidítve az áru és szolgáltatás útját az értékeket és a pénzt is minél nagyobb hányadban a rendszerén belül tartva megteremtse az egyén és a vidék boldogulásának anyagi és társadalmi feltételeit. Ezek az erények az I. világháborút megelőzően kialakult szervezeten keresztül a Trianont követő trauma feldolgozásában is – mind az anyaországban, de különösen Erdélyben, de Felvidéken is Hanza névre „átkeresztelve” - nemzetmentő hatást fejtettek ki, a magyarság összetartó erejét jelentették. Ma már kevesen tudják, de Magyarország 1920-as években történt felemelkedésében Klebersberg Kunó oktatási programja mellett a Bethlen kormány által a HANGYA szövetkezeti üzletrészéhez nyújtott állami támogatás volt a meghatározó. Minden idők legsikeresebb magyar összefogása volt fél évszázadon keresztül a HANGYA, amely gazdasági alapról indult ki és legszélesebb társadalmi rétegeket fogta össze, gyakorlatilag Magyarország valamennyi települését az egész Kárpát-medencei régióban. Így lett a HANGYA Közép- Európa egyik legnagyobb vállalatcsoportja úgy a tagságát, mint a kereskedelmi tevékenységét illetően, hiszen 1940-ben több mint 2000 tagszövetkezete volt 700.000 taggal, 30 konzervgyára, 20 ipari üzeme, és 400-nál több boltja.

Termeltetett, hitelezett, feldolgozott, kis és nagykereskedett, nemcsak üzletileg, hanem szociálisan is segítette tagjait, jelen volt falvakban és városokban egyaránt. (www.hangyaszov.hu/hangya)

- A kocsmában is egy hosszú pult volt, de voltak asztalok is. Meg volt egy szekrényféle, amin az italok.
A háború (II. VH) után a Bucsek féle házban is volt italmérés, a Dovola Béla bácsiék az apjával kivették azt a kis helyiséget, amit annak előtte a zsidók működtettek. Béla bácsi 1948-ban jött haza a fogságból, apámmal egyszerre, egy helyen is voltak.
- Kik voltak még boltosok, akikre tetszik emlékezni még?
- Utána a Szalóczyné, már ötödikesek, hatodikosok lehettünk, amikor ide jött közénk a Szalóczy Éva, az anyukája volt a boltos, nem jósvafőiek voltak, ha jól emlékszem Sajószentpéterről kerültek ide. A Hangya Szövetkezeti épületnek a hátuljában volt egy lakás...a magasabb rész, mert lépcsőn kellett felmenni...ahol most az étterem van. Mert hát később Drótosék is ott laktak...az volt a szolgálati lakás, Ők is ott kezdték. Drótos Imre bácsi damaki volt, a felesége Ilonka néni jósvafői. Ő a szövetkezeti irodán dolgozott. Imre bácsi először Szögligeten volt boltos, azután amikor összeismerkedtek, akkor jöttek ide, és akkor ebben a szolgálati lakásban laktak.
- Mikor lett ÁFÉSZ a Hangyából?

Itt már Földműves-szövetkezet cégér van a bolton

- Az ötvenes évek elején. Azután átköltöztek Drótosék az új szövetkezeti boltba, az utca túloldalára.
- Az italbolt bár együtt volt a bolttal, mások vezették a háború után. Volt a Garan Lászlóné, Juli néni, utána Bak Béláné. Amikor az új bolt felépült, összenyitották az épület két felét. Az újjáépítettet Erzsikéék vették át,

akkor már megszűnt a szolgálati lakás (Drótos Imre bácsiék megvették a Rito Józsi bácsiék házát), és abban alakították ki az éttermet.

- És Drótosék után kik voltak az üzletben?
- Miután Imre bácsi meghalt, a felesége, Ilonka néni vitte tovább, Palcsó Rózsikával (Regecz Gyulánéval, aki Telekről járt be). Utána volt Ráki Jánosné, majd Silye Istvánné, Zsuzsa, meg Silye Erzsike, azután volt Garan Feriné a vejével, Zsoltival, volt a Jónyer Ági meg a Bokros Árpádné, Ők voltak együtt, majd a Palcsó Attila felesége Szögligetről, Petriből a Simonné testvére, Izabella, sűrűn váltakoztak. Most egy aggteleki menyecske vezeti.
- Köszönöm a beszélgetést.

A témát Berecz Lajos faggatásával folytatom:

- Milyen emlékeid vannak a hajdani jósvafői boltokról?
- A „nagy bolt” mindig ugyanazon a helyen volt Jósvafőn. Az eleve boltnak épült, és a II. Világháború előtt a Hangya szövetkezet üzemeltette. Az első boltos, akire emlékszem, a harmincas évek vége felé, Tarnak hívták, nem jósvafői volt. Bakó jött utána, a negyvenes évek elején. Akkor a boltot meg a kocsmát ugyan az a személy üzemeltette. A kettő között volt egy ajtó, azután hol ide ment, hol oda ment.

Volt még egy kis bolt a faluban háború előtt, Garan Gyuri ahol lakik, a Garan Lajos szüleié volt. Direkt boltnak épült az is. Egy zsidó boltos volt, Róth-nak hívták. De Ő nem jött vissza, senki nem jött vissza a családjából. Azután az többet nem is lett bolt. A legszegényebb emberek is oda jártak, mert adott hitelt. Azt mondta mindig, hogy többet ér a sűrű fillér, mint a ritka garas.

A Hangya szövetkezetből a háború után Földműves Szövetkezet lett. Először volt egy asszony, de az talán csak egy évig volt, azután jöttek Németh Laci bácsiék, ők itt laktak az épületben hátul, szódagyára volt, a felesége meg boltos és kocsmáros. Három négy évig voltak, azután ők is elköltöztek. Azután helyből Dudás Laci bácsi volt a boltos, meg a

kocsmáros. Ő is abbahagyta, azután Garan Laci bácsinak a felesége volt a kocsmáros. Azután Drótos Imre jött ide és a feleségével vitte a boltot, aki még most is itt él Jósvafőn. Azután egyre sűrűbben váltogatták egymást a boltosok.

A háború előtt volt a faluban egy hentesüzlet is. Fönt a Bucsek féle házban. Az azelőtt zsidóké volt, Spiccernek hívták a tulajdonost. Azok sem jöttek vissza, ill. három lányuk visszajött Magyarországra, azok megmenekültek a halálból, de kimentek Ízraelbe. Ez csak hentesüzlet volt, helyben vágta a borjúkat. Nem kóser mészárszék volt, hiszen nem sok zsidó család volt a faluban. Az itteni zsidóságnak Színben volt a sahterjük. A fuvarosok, amikor vitték a fát a színi állomásra, pénteken mindig levitték a libát vagy tyúkot és megüzenték, hogy tréfli, vagy kóser.

A fotón látható fehér köpenyes férfi az a boltos volt.

- De ez a Hangya bolt hagyományos berendezésű volt ugye? Nem a mai szóhasználat szerinti „önkiszolgáló”?
- Nem nem. Körben a fal mellett voltak a polcok elhelyezve, és a pult előtte volt, nem lehetett az árukhoz hozzáférni, csak a boltosnak. Pénztárgép nem volt, csak papír, meg ceruza. Meg mérleg.
- Mit tartottak a boltban?
- Paprika, só cukor, ecet, szögfélék, záruk, petróleum. Bár Jósvafőn volt villany is. A házakban a szobában, konyhában, kamrában. Háború után Révész Lajos még helyrehozatta a hálózatot, de azután levágatták az egészet, kellett a petró.
- A gyerekeknek cukrot árulta?
- Persze, savanyú cukrot. Bár én a kockacukrot szerettem a legjobban. Emlékszem, nagyapám felvitt a tanítóhoz, öt éves voltam, mondjam el a Nemzeti dalt. Felálltam a kis fotelomba, ránéztem a tanítóra, azt mondtam neki: először negyed kiló kockacukrot kérek...Adott nyolc fillért, azzal elmentem a boltba és kaptam negyed kiló kockacukrot.
- A képen látható hirdetőtáblán, ami a bolt és a kocsmá ajtaja között volt, azon mik voltak kifüggesztve, bolti reklámok?
- Nem, az a Tanács hirdetőtáblája volt, máshol nem is volt, de itt mindenki megfordult.
- A szövetkezeti bolt önálló volt, vagy egy hálózat tagja?
- Először a színi szövetkezethez tartozott, a vasutállomásnál volt a szövetkezeti központ. Azután az egyesült a szilással, és hát jelenleg is szilasi ÁFÉSZ néven fut.
- Még korábban, a harmincas években volt egy kis bolt, a kis házban, amit a Garan Béla eladott nemrég. Schwarznak hívták a boltost, ott is csak apróságokat árultak. A fő bolt mindig a Hangya volt!

Berecz Béla – életkoránál fogva – inkább a kilencvenes évektől emlékszik vissza:

A mai épület eredetileg a Tanács kirendeltsége volt. Ezt a funkcióját akkor veszítette el, amikor megalakult a helyi Önkormányzat 1990-ben, és a Hivatal leköltözött a volt KISZ helyiségbe a Kultútházba. Azért is költözött le, mert itt csak egy helyiség volt, és akkor már önálló jegyzőnk volt; neki is, a polgármesternek is, meg a Hivatalnak is önálló helyiségre volt szüksége. Ott volt a Hivatal egészen addig, amíg az iskola végeztével át nem költözött a volt iskola épületbe.

1992-ben gondoltunk egy bátrat Kontra Lacival, és akkor alakítottuk ki ezt boltnak, mert valahogy adta magát. Üresen és jó helyen álló épület volt. Lacival csináltuk egy darabig (talán egy vagy két évig) , azután jöttek Novákék, Novákék után meg jött Piroska.

Parajdi Ferinek is volt egy próbálkozása, Ők ott boltoztak a Művelődési Ház legutolsó helyiségében (a régi KISZ Klubban), max. egy évig. Akkor Ők üzemeltették az önkormányzati éttermet is, amit a hajdani tűzoltó szertárból alakítottak ki.

A szövetkezeti bolt a település központjában

200 éve születtek

Név	Születés ideje	Anyja neve	Apja neve
Matos Éva	1811.01.13.	Ports Éva	Matos György
Bak János	1811.02.16.	Németh Ersébeth	felső Bak Péter
Ditzházy Ersébeth	1811.01.31.	Bak Mária	Ditzházi István
Gaál János	1811.03.10.	Tarjányi Judith	Ifjabb Gaál János
Fitsor István	1811.03.14.	Gaál Borbála	Fitsor Pál
Bak Mária	1811.04.03.	Görtsös Anna	Bak Ferentz
Bak Mária	1811.04.28.	Oláh Borbála	Bak István
Süllye István	1811.04.30.	Batso Ersébeth	Süllye György
Dely Klára	1811.05.16.	Tóth Mária	Ns. Dely György
Kerekes Susánna	1811.05.23.	Görtsös Mária	Kerekes József
Garan János	1811.08.13.	Varga Susánna	Garan Mihály
Maurnyi István	1811.08.29.	Ns.Arday Ersébeth	Maurnyi Márton
Hango József	1811.09.01.	Németh Mária	Hango János
Jóna János	1811.09.08.	Orbán Ersébeth	Ns. Jóna Ferentz
Sára Susánna	1811.09.15.	Kotsis Susánna	Sára István
Kotsárdi Pál	1811.10.10.	Oláh Mária	Kotsárdi István
Dely Susánna	1811.10.18.	Ns.Retsky Ersébeth	Ns. Dely János
Várady Károly	1811.12.13.	Dobó Julianna	Ns. Ifj.Várady József
Szántay Ferentz	1811.12.18.	Langofer Borbála	Szántai Ferentz
Bak Mária	1811.12.19.	Kotsis Judith	Ifj. Bak János

150 éve születtek

Név	Születés ideje	Anyja neve	Apja neve
Ribár János	1861.01.01.	Tarjányi Julianna	Ribár Sámuel
Silye János	1861.01.07.	Fodor Borbála	Silye Dániel
Lázár Erzsébet	1861.02.05.	Maurnyi Erzsébet	Lázár András
Nyárádi László	1861.02.14.	Nyárádi Borbála	
Deli Paulina	1861.02.19.	Deli Mária	N. Deli István
Oláh Zsuzsánna	1861.02.23.	Tarjányi Mária	Oláh Ferencz
Garan Dániel	1861.02.24.	Szabó Julianna	Garan Mihály

Jósvafői Helytörténeti Füzetek 35.

Név	Születés ideje	Anyja Neve	Apja neve
Német Julianna	1861.03.18.	Demjén Mária	Német János
Bak Julianna	1861.04.07.	Simon Zsuzsanna	Bak János
Szegő Zsófia	1861.05.02.	Zabos Borbála	Szegő János
Hangó Pál	1861.05.15.	Pogány Mária	Hangó János
Tarjányi Gábor	1861.08.03.	Bak Mária	Tarjányi Mihály
Gál Julianna	1861.08.15.	Bak Borbála	Gál Bénéiamin
Garan Dániel	1861.08.19.	Garan Julianna	
Majoros János	1861.09.02.	Varró Julianna	Majoros János
Urbán Eszter	1861.10.06.	N. Deli Mária	N. Urbán Károly
Tarczali Julianna	1861. 12.27.	Köves Mária	N. Tarczali Sz. András

100 éve születtek

Bokros János	1911.01.03	Szabó Zsuzsanna	Bokros Lajos
Rubiscsák István	1911.01.05	Béres Mária	Rubiscsák János
Klein Lenke	1911.01.13	Grosz Róza	Klein Izidor
Nyíri Terézia	1911.01.29	Balog Judit	Nyíri Mihály
Izsó Erzsébet	1911.02.01	Berecz Borbála	Izsó Antal
Rito Lajos	1911.02.26	Kovács Mária	Rito József
Bak Julianna	1911.03.27	Garan Julianna	Bak Sámuel
Geregyuly Ferencz	1911.03.30	Jóna Mária	Geregyuly Ferencz
Dely Gizella	1911.04.17	Tóth Borbála	Dely Rafael
Vostyár Margit	1911.05.22	Bak Klára	Vosatyár László
Szegő Sándor	1911.06.01	Bak Katalin	Szegő Sándor
Kátai Erzsébet	1911.07.03	Ruszó Zsuzsanna	Kátai Dániel
Bak Terézia	1911.07.18	Bak Erzsébet	----
Csutorás Károly	1911.07.21	Kollár Julianna	Csutorás József
Pogány Margit	1911.07.26	Ardai Julianna	Pogány László
Fodor Lajos	1911.08.20	Lukács Vilma	Fodor Géza
Czudar István	1911.09.25	Pozsga Mária	Czudar József
Papp Irma	1911.09.27	Pogány Terézia	Papp János
Oláh Sándor	1911.10.12	Dely Lídia	Oláh Ferencz
Dely József	1911.10.19	Pásztor Julianna	Dely Imre
Juhász István	1911.10.19	Bak Julianna	Juhász Márton
Dely Lajos	1911.11.20	Bak Katalin	Dely Gedeon
Garan Béla	1911.11.28	Zajdó Lídia	Garan Dániel
Dudu Amála	1911.12.01	Dudu Borbála	-----

200 éve haltak meg

Elhalálozás ideje	Elhalt személy	Életkor	
		év	hét
1811.01.04.	Néh.Nemes Dely György özv.Vincze Judit	56	
1811.02.13.	Süllye György fia János	4	
1811.02.21.	Malurnyi Márton	68	
1811.03.10.	Néh.Nemes Tarczaly András özv.Koto Judit	72	
1811.03.19.	Ambrus János ötse Ambrus András	14	3
1811.07.30.	Molnár János felesége Csapó Judith	41	
1811.08.18.	Kerekes Josef koldud Sepsibe való	28	
1811.09.05.	Fábri Sámuel leánykája	3	4
1811.10.04.	Lőrincz Márton leánykája Susanna	3	10
1811.10.29.	Gunya Péter fia György	2	3
1811.11.01.	Nemes Jóna Ferencz leánykája Klára	2	
1811.11.11.	Malurnyi Márton fia istván		15
1811.11.19.	Balás András	64	
1811.12.20.	Nemes Rector Várady András, miután ezen az Eccl.ában 25 esztendőig keresztül folytatta volt Oskola Tanítói Hivatalát életének	51	
1811.12.27.	Ferencz György	70	

Régen a templomkertben (cinterem) temetkeztek

A tájház vendégekönvéből

Örültünk, hogy itt járhattunk és a múltat idézhettük. Ambrus József és Józsefné
2011. 08.05.

Régi, gyermekkori emlékek jutottak eszembe! Vas megyéből Bokor Lajosné,
Horváth Lászlóné; 2011. 08. 05.

Nagyon élveztük az időutazást, különösen a 81 éves mama! Barva család
2011. 08. 07.

Ezek a régi dolgok mára már nagyon értékesek lettek. Köszönjük, hogy óvják,
védik őket. További erőt kívánunk a megőrzésükhöz. Boldizsár Sándor
Szikszórol; 2011. 08.09.

Nagyon szép ez a környék és a tájház, nagyon jól éreztük magunkat és sok
érdekességet tudtunk meg a régi időkről a faluban. A krumplilángos sütés
felejthetetlen élmény volt számunkra. A Sárospataki Református Általános
Iskola táborszórol; 2011. 08. 11.

Köszönjük, hogy itt lehettünk. 1. házassági évfordulónk előnapján: Pásztorné
Gruber Zsuzsanna, Pásztor Károly, Gruber Rudolfné; 2011. 08. 13.

Ez a ház, a hangulata, az illata, a berendezése drága jó nagymamámra és a
házára emlékeztet. Varázslatos emlékek jöttek elő. Köszönettel: Szabó Judit
2011. 08. 14.

A 42. érettségi találkozó emlékéül. 2011. 09. 03. Fodor Andrásné.....

Gyönyörű szép ez a falu!!! A hucul ménesnél is jártunk, a legszebb ló a Szikla
nevezetű volt, gyönyörű! Ez a tájház is nagyon érdekes volt. Nagyon szép. Sok
élménnyel gazdagodtunk! Nagykátáról 2011. szeptember 5. Czakó Bianka,
Gödis Beatrix;

Szép ez a tájház, gazdagon berendezett! Hettyey család Ajkáról. 2011.
szeptember 8.

A jó Isten áldja azok keze munkáját, akik ezt a gyűjteményt létrehozták. A
nemzet jövőjét meghatározó, hogy tiszta forrásként mutassák meg az utókornak,
elődeink küzdelmes, de szép, értékteremtő jövőbe mutató küzdelmes
mindennapjainak, a kor remekbe faragott tárgyi emlékeit.

Amíg ezt láthatjuk, ebből meríthetünk hitet, erőt, addig élni fog nemzetünk. Ha
ezek a bástyák ledőlnek, gyökértelessé leszünk, nem tudjuk honnan jöttünk,

ami által a világos, tiszta számunkra kijelölt utat sem leljük. Akkor elveszünk, ezért hát küzdjünk, és akkor nem csak volt, hanem örökké él nemzet e hazán.

2011. szeptember 16. Muzslai István

Sok szeretettel és örömmel fogunk gondolni az itt tartott 30 éves osztálytalálkozónkra, az élményt adó programokra és a barátságos emberekre. A miskolci 1. sz. Ipari Szakközépiskola III.c. osztálya nevében :Horváth Zoltán tanár úr; 2011. 09. 17.

Nagyon szépen helyreállított és folyamatos kezelést, tartást lehet itt látni! Köszönjük! Skerlecz Károly, 2011. 09. 25.

A régiségek gondos megőrzésének és bemutatásának szép példáját láttuk. Csak így tovább! Miskolci Egyetem Régészeti Intézete, I. évfolyam, Pallagi László , 2011. szept. 30.

A táj gyönyörű, az élet pedig káprázatos a faluban! Sokáig álljon e település! Horváth Zoltán; 2011. 10. 02.

Kiváló gyűjtemény! Nagy érdeklődéssel néztük meg és különösen tetszettek a magyarázatok és a múzeumi vezetés! Köszönöm tíz fős társaságom nevében! Visszük a jó hírt! dr. Gróf Tamás, 2011. 10. 07.

Szívből gratulálunk a bőséges leletanyag összegyűjtéséhez, az utolsó pillanatban megvalósított gyűjtő munkához! Kívánjuk, hogy a település egyszer újra a régi fényében ragyogjon. Köszönjük! András és Éva

Lelkünket a látvány csodálattal töltötte el. Debrecenből jöttünk. 2011.10.08. Kerégyártó Istvánné (Piroska), Kis Éva, Kis Csaba

Nagyon király volt és izgalmas! Gyimesi Péter, Bernáth Bence, 2011. 10.13. Nagyon tetszett a tájház, szeretnénk még egyszer eljönni! Debreceni Ref. Kollégium Ált. iskola 4/a.

Nagyon szépen köszönjük, hogy megtekinthettük ezt a csodálatosan összeállított/válogatott néprajzi tájházat és az egyéb kiállításokat. Nagyon érdekes volt! Gratulálok! S további sok erőt és kitartást kívánok a településnek, hogy legyen energiája megőrizni népi kultúráját és átadni azt a ma nemzedékének! 2011. október 15. Mecséri Annamária néprajzkutató

Miskolcra a Szépkorúak Klubbjából jöttünk el kíséreléssel, részletes tájékoztatást kaptunk Jósvafő munkájáról, jelenéről. Jó, érdekes ismeretekkel gazdagodtunk. Köszönjük! Szepesi István, Szabó Lajosné....

Jósvafői Helytörténeti Füzetek 35.

Régen éreztem magam ilyen jól! Csányi Attila, Szintén: Csányi Tünde, Szilágyi Mária 2011. 10. 22.

Nagyon szépen köszönjük a finom pálinkát és a kellemes beszélgetést és ezt a szép élményt. Üdvözlettel: Szegediné Ágnes és Szegedi Zoltán
Ui: erőt, kitartást a megőrzéshez Péter! 2011.11.04.

Nagy élmény volt részünkre, megismerni a jósvafői emberek életét. Külön köszönet az idegenvezetésért! A Szabó Család és a keresztyerek, Németh Vejkó; 2011. 11. 05.

Nemzeti Parkok természetvédelmi őrök terepgyakorlata a Miskolci Egyetem szervezésében (a Vass Imre-barlang bejárata előtt)

T a r t a l o m j e g y z é k

Mikor épült Jósvafő temploma

Jósvafő a HÁZ és EMBER-ben

A vendégforgalom és a védettség kihívásai

Jósvafő jövője Jósvafő múltja? – kérdések és kétségek

Régi jósvafői családok

Tíz éve hunyt el Dr. Jakucs László

A közelmúlt történelme

TSZ szervezés a múlt század 50-es éveiben

A Magyar Távirati Iroda híryanagjai Jósvafőről a II. Világháború előtt

Meteorológiai megfigyelések Jósvafőn a 20. században

Meteorológiai észlelések a Papp Ferenc Kutatóállomáson

Üzleti élet Jósvafőn a 20. században

200 éve születtek

150 éve születtek

100 éve születtek

200 éve haltak meg

A tájház vendégkönyvéből